

universitātes avīze

Otrdiena,
25. septembris,
2001. gads

Latvijas Universitātes izdevums (iznāk kopš 25.09.1922.)

№2

AKTUALITĀTE

LU - garants Latvijas attīstībai

Jaunā mācību gada sākumā Lielajā aulā pulcējās LU mācībspēki, darbinieki un studenti, lai noklausītos rektora Ivara Lāča uzrunu.

Rektors atzina, ka ikviens ar nepacietību gaida, kādi tad būs Universitātes jaunie studenti. Liekas, ka viņiem vajadzētu būt vēl zinošākiem. Vai arī mēs visi esam gatavi kļūt labāki – zinošāki, atvērtāki? Rektors apsveica visus tos, kas gatavi veltīt sevi studentiem.

Iepriekšējais mācību gads ir bijis ražens, teica rektors. Izskanēja apsveikums trīs jaunajiem kolēģiem – Bioloģijas fakultātes dekānam Uldim Kondratovičam, Vēstures un filozofijas fakultātes dekānam Gvido Straubem un Juridiskās fakultātes dekāna vietas izpildītājam Kasparam Balodim. Rektors viņiem novēlēja veiksmi darbā.

Pirmais no kreisās LU rektors Ivars Lācis Jaunā studenta svētkos

Tika atzīmēti Jānis Bērziņš, Dace Markus un Indriķis Muižnieks, kuri pagājušajā gadā saņēma Zinātņu akadēmijas Istenā locekļa statusu. Šo augsto novērtējumu saņēma arī pats Ivars Lācis.

Ar klusuma brīdi tika godināti tie Universitātes darbinieki, kuri aizvadītajā gadā aizgājuši mūžībā.

Rektors informēja par iespējām, ko šajā mācību gadā piedāvās Universitāte. Paredzētas 152 mācību programmas, 24 vietas atvēlētas doktorantiem. Universitāti kā savu augstskolu šobrīd izvēlēties katrs trešais Latvijas students.

Vērojami uzlabojumi sakarā ar stipendijām. Andersona stipendija tika piešķirta sešas reizes. Parādījies jauns, nopietns partneris – Rīgas Slimokase.

Vienotu uzņemšanas komisijas darba plānu nāksies izstrādāt jau martā, lielāku uzmanību vajadzētu pievērst arī reklāmas kampaņai. Nopietni darbojas Studiju padomnieku centrs.

Izskanēja aicinājums administrācijai pāriet uz reflektīvo vadības modeli, kas sevī ietver hierarhiskās un koleģiālās sistēmas priekšrocības. Būtiski ir pabeigt integrāciju, konsolidēt esošos resursus, izvēlēties galīgu skaitu prioritāšu. Kā svarīgu rektors atzīmēja letoniku, kas sevī ietver visu Latvijai būtiskāko šodien. Par prioritāti Ivars Lācis nosauca matemātiku, datoriku. Nākamā prioritāte – *Smart materials* (viedie materiāli) visplašākajā nozīmē. Prioritāte – Latvijas resursi tās sabiedrības un vides veselībai, t. i., gan vide bez cilvēka klātbūtnes, gan vide cilvēkā. Prioritāte ir arī jautājums par sociālās garantijas sistēmas izveidi LU pensionētajiem darbiniekiem un arī tiem, kas vēl tikai dosies pensijā.

LU balstās uz trim vaļiem – humanitāro, sociālo jomu un dabaszinātnēm, uzsvēra Ivars Lācis. Universitātē šobrīd ir desmit populārzinātnisku izdevumu.

Rektors atzīmēja, ka tās problēmas, kas šobrīd ir LU doktorantūrā, atspoguļo problēmas LU un valstī kopumā. Ar katru gadu aug to doktorantu skaits, kurus finansē grantu turētājs institūts.

Rektors informēja, ka ir notikušas izmaiņas augstākās izglītības finansēšanā, ir administratīvā reforma, iespējamas izmaiņas uzņemšanas politikā. Jebkurā gadījumā nāksies rēķināties ar sabiedrības un politiķu viedokli.

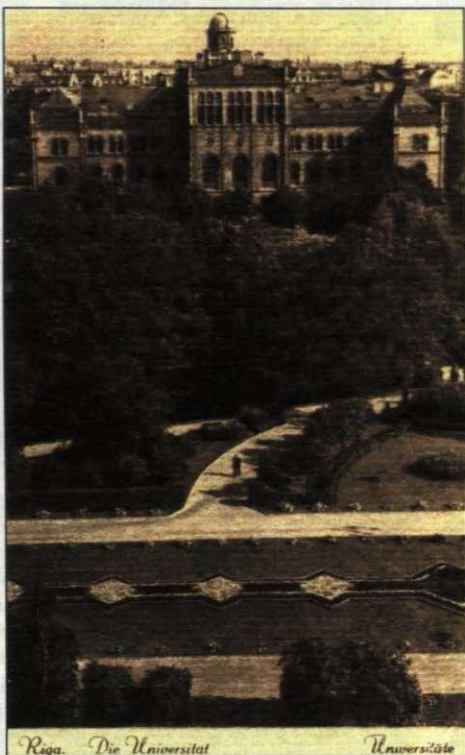
Kā 2001./2002. gada prioritāti LU rektors atzīmēja ārējo faktoru mudinātu un iekšējo procesu veicinātu integrāciju.

Ivars Lācis uzsvēra, ka LU ir garants Latvijas attīstībai.

Nobeigumā rektors visiem novēlēja daudz darba, izturības un daudz vairāk uzdrīkstēšanās.

LU - 82

Latvijas Universitātes dzimšanas diena

Universitāte īsi pirms II pasaules kara

Latvijas Universitātes dibināšanas 82. gadadienai veltīta lūgšana notiks 28. septembrī plkst. 10.00 LU Mazajā aulā. Svinīgā Senāta sēde notiks plkst. 14.15 LU Lielajā aulā.

- Darba kārtība:
- * LU Senāta priekšsēdētāja M. Auziņa ievadvārds.
  - * LU rektora I. Lāča uzruna.
  - * LU Goda doktoru un LU Goda biedru diplomu pasniegšana.
  - * LU rektora atzinības pasniegšana.
  - * Prof. Ernesta Felsberga stipendijas pasniegšana.
  - * Dažādi

Gatavošanās mūsu Alma mater atklāšanas svētkiem 1919. gada 28. septembrī

Svētkus jāprot skaisti un kārtīgi nosvinēt, lai mūžam paliktu atmiņā, taču vēl patīkamāka ir gatavošanās svētkiem, to gaidīšana. Latvijas Valsts vēstures arhīvā (7427. fonds, 6. apraksts, 1. lieta, 27., 28. lapa) ir saglabāties Latvijas Augstskolas Organizācijas komitejas 1919. gada 19. septembra sēdes protokols, kurš šeit tiek citēts ar dažiem paskaidrojumiem.

Lejņš¹ ziņo no Atklāšanas akta Rīcības Komitejas pusēs par 18. septembra sēdi sastādīto atklāšanas akta programmu.

Atklāšanas svētki sadalās 3 daļās:

I. Svētku akts, kas iesākas Augstskolas aktu zālē, bet kņapo telpu dēļ turpinājas I Pilsētas teātrī²; akta sākums ap plkst. 11, beigās ap plkst. 2 dienā.

Augstskolas telpās paredzēta Izglītības Ministra³ Apsveikšana un Augstskolas nodošana mācības spēku kolēģijai, pēc tam rektora⁴ atbildes runa.

Svētku akta turpinājumam I Pilsētas teātrī, piedaloties studentiem, paredzēta sekojošā programma: Valsts himna; akadēmiska runa franču valodā; attiecīgs mūzikas gabals; akadēmiska runa latviešu valodā; koris; apsveikumi; beigu mūzika.

II. Svētku koncerts, no apmēram plkst. 6 – 8 vakarā I Pilsētas Teātrī.

III. Bankets pēc koncerta, kuru Rīcības komiteja uzskata par vēlamu, lai dalībniekiem un viesiem dotu iespēju izmainīt atklāšanas svētku iespaidus un tuvāki savā starpā iepazīties, sevišķi ar ārzemju priekšstāvējiem, ja tādi būtu ieradusies.

Lejņš lūdz dot Rīcības komitejai aizrādījumus un programmu viņas pamatu vilcienos apstiprināt un paziņo, ka no Komitejas pieaicināti Saimniecības Komisijas locekļi un vairāki mākslinieki darbu veiksana.

Šajā numurā:

Vēsturē vēl nepiedzīvots
terorakts - 2.lpp.

Latvijas - Vācijas Filosofisko un
Sociālo pētījumu biedrības
dibināšana - 3.lpp.

LU sportisti Pekinā - 9.lpp.

RUNĀ STUDENTI

Es zinu, ko tu izdarīji Aristoteļa svētkos jeb, kā pavadīji pirmo mācību dienu, tāds būs viss semestris

Sākums: par ko apskauda jaunos studentus

Jaunā studenta svētku svinīgā daļa sākās Doma laukumā, kur no visām Vecrīgas ieliņām plūstošās studentu straumes uzsāka ko līdzīgu spēlei "Kas dārzā?". Lodājot apkārt un cauri draudzīgajam pasniedzēju, korporāciju un jauno studentu, koristu, pūtēju orķestru un nejaūšu garāmgājēju aplim, katrs mēģināja atrast savu fakultāti. Tikai no apļa vidus salasāmās fakultāšu norādes to šoreiz patraucēja...

Par laimi, gan daudzbalstīti runājošā kursabiedru barā stāvēt, gan par savu kompanjonu izvēloties laternas stabu, LU rektora Ivara Lāča zinību lāpas aizdegšanas ceremonijā varēja noraudzīties ikviens. "Mūsu Universitātes varenību ikdienā rāda tās 34 tūkstoši studentu, 1849 akadēmiskā personāla pārstāvji, darbs 13 fakultātēs un 34 institūtos," atzina rektors. Kā uzsvēra I. Lācis, Universitāte ir lepna, ka šogad ir papildinājies par gandrīz sešiem tūkstošiem studentu. Jaunie studenti, pēc rektora domām, savā vienaudžu pulkā bija gudrākie Latvijas prāti no visiem Latvijas novadiem. Tieši viņi ar savu neatkārtojamo vienreizību palīdzēs īstenot Universitātes misiju – pierādīt, ka kopīgi iegūtie grādi un profesionālie diplomu pēc četriem gadiem būs drošākā caurlaide ES.

Visi klātesošie tika aicināti uzgavilēt trim dekāniem, kas uz Doma laukuma podestiem šoreiz kāpa pirmo reizi – Bioloģijas fakultātes dekānam asoc. prof. Uldim Kondratovičam, Vēstures un filozofijas fakultātes dekānam asoc. prof. Gvido Straubem un Juridiskās fakultātes jaunajam dekāna v.i. dokt. Kasparam Balodim.

Savā baltajā skaidībā jaunajiem studentiem atzinās Rīgas pilsētas Domes priekšsēdētāja vietnieks Sergejs Dolgopolovs un LU Studentu padomes priekšsēdētāja Kristīne Ante. "Es ar lielu skaidību noraugos jūsos, jo tieši jūs esat tie, kas sākat jauno tūkstošgadi," secināja S. Dolgopolovs, "un reizē jūs uzsākat jauno gadu pēc Rīgas 800-gades." "Es jūs nedaudz apskaužu," atzina arī K. Ante, "jo šini brīdi jūs pārtopot citā kvalitātē – jūs kļūstat studenti."

JAUNUMI

Dāvinājums LU

Līguma parakstīšanas brīdī LU rektors I. Lācis un pilnvarotā persona LU Juridiskās daļas juriskonsulte A. Zaķe

Latvijas Universitāte saņēmusi nozīmīgu īpašuma dāvinājumu – nekustamo īpašumu Priekšu pagasta "Šautuvēs". Par to stāsta juriste ANITA ZAĶE.

Dāvinātājs ir profesors Eduards Zariņš (dzim. 1876. gada 19. novembrī Česu apriņķa Jaunraunas pagasta "Šautuvēs"). Sākuma izglītību ieguvis vietējā pagasta skolā, kā arī Česu reālskolā. E. Zariņš studēja farmāciju Tērbatas un Maskavas universitātēs, kur ieguva maģistra grādu. Pēc studiju beigšanas E. Zariņš, tāpat kā daudziem latviešiem tajā laikā, jāmeklē darbs plašajā Krievijā. To viņš atrod Astrahaņā. Tomēr darbs praktiskajā farmācijā viņam liekas par šauru, un tas dodas uz Eiropu papildināties zinātnē.

Pēc studijām Holandē, Zviedrijā, Pēterpilī E. Zariņš atgriežas Latvijā 1918. gadā, lai turpmāk visus spēkus veltītu Latvijas Universitātes izveidošanai.

Profesors E. Zariņš ir organizējis LU Medicīnas fakultāti un bijis šīs fakultātes pirmais dekāns.

Savā darbības laikā LU no 1919. līdz 1944. gadam vairākas reizes bi-

jis Ķīmijas fakultātes dekāns. Dabīgais Universitātes aptieku, rosīgi strādājis Latvijas Sarkanajā Krustā, arī Rīgas Latviešu biedrībā bijis liels runas vīrs. Viņš bija korporācijas Letgallia loceklis un šīs korporācijas seniors. Profesors E. Zariņš apbalvots ar tālaika Latvijas Triju Zvaigžņu ordeni un citām goda zīmēm.

Miris 1947. gada 23. jūlijā Vācijā, Vestfālē.

Pēc mazmeitas, Kanādas pilsoņes Ilzes Folkins teiktā: "Ar šo ziedojumu Latvijas Universitātei mans vectēvs gribēja noslēgt savu Universitātes darbu."

Juridiskā daļa, izpildot Ilzes Folkins kundzes pilnvarojumu, nodarbojās ar šā īpašuma atgūšanas juridiskajiem jautājumiem vairāku gadu garumā. Īpašuma lieta bija sarežģīta, jo īpašums bija jāatgūst tiesas ceļā, kā arī jāsavāc dokumenti no vairākām valstīm. Esam gandarīti par šo darbu! Protams, vislielākais paldies mazmeitai par sadarbību vectēva novēlējuma izpildē.

ANDA LASE

Par vērtībām izglītībā
starptautiskā konferencē

Skaistā rudenīgā dienā, kad liepu lapu zelts klāja Raiņa bulvāra ietves, tālajā 1919. gada 28. septembrī tika dibināta Latvijas Universitāte. Šeit, Filoloģijas un filozofijas fakultātē, darbu uzsāk Pedagoģijas nodaļa, kuras pirmais vadītājs ir docents Kārlis Kundziņš. Un tūlīt pēc dažām dienām, 1. oktobrī, pirmo atklāto lekciju pedagoģijā LU studentiem nolasa K. Kundziņš, bet 3. oktobrī ar pirmo lekciju psiholoģijā uzstājas docents Pauls Dāle.

Arī šogad, turpinot pagājušajā gadsimtā aizsāktu tradīciju,

27. septembrī Kronvalda bulvārī 4, 1. auditorijā notiks atklātās lekcijas

11.00 - 12.00 "Didaktiskie modeļi augstskolā", profesore I. Žogla;

12.30 - 13.30 "Personības individuālais stils: psiholoģiskais aspekts", profesore Ā. Karpova.

Ar atklātajām lekcijām uzsāk darbu LU Pedagoģijas un psiholoģijas institūta organizētā starptautiskā konferencē

"Vērtības izglītībā: pagātne, tagadne, nākotne"

Konferences darbs turpinās Raiņa bulvārī 19, LU Zinātņu un tehnikas vēstures muzeja zālē.

Darba kārtībā:

15.00-15.15 - "Vērtību fluktuācija: pārmaiņas skolotāju izglītībā", asociētā profesore T. Koķe;

15.15 - 16.00 - "Vērtīorientēta izglītība humanizētā Eiropā", LU Goda doktors, J. V. Gētes Frankfurtes pie Mainas universitātes profesors G. Bome;

16.00 - 16.30 - "Pedagoģijas studijas Latvijas Universitātē: vēsturiskā pieredze", docente I. Keštere;

16.30 - 17.00 - muzikāls sveiciens konferencē dalībniekiem;

17.00 - grāmatu atvēršanas svētki: LU raksti "Pedagoģija" A. Špona "Audzināšanas teorija un prakse" "Uzticība pedagoģijai".

Konferences darbā tiek aicināti piedalīties visi, kas līdzī stāvējuši, balstījuši ar padomu un darbību pedagoģiskās domas attīstību Latvijas Universitātē, Pedagoģijas un psiholoģijas katedrā, tagad institūtā, kā arī tie, kas interesējas par pedagoģijas jautājumiem.

No plkst. 14.30 līdz plkst. 17.00 pie ZTV muzeja būs iespēja iegādāties PPI mācībspēku jaunākās grāmatas, ko laidusi klajā izdevniecība "RaKa". Starp citu, trīs no tām svinēs savas atvēršanas svētkus.

AIDA KRŪZE

Vēsturē vēl nepiedzīvots terorakts

12. septembra rītā, brīdī, kad visu pasauli bija pāršalkusi šokējošā ziņa par traģēdiju otrpus okeānam, LU Lielajā aula, klātesot Valsts prezidentei Vairai Viķei-Freibergai un LU rektoram prof. Ivaram Lācim, tika atklāta konference "Rīga un Baltijas jūras reģions vēsturē: reģionālie sakari un multikulturalitāte."

Savās domās esot kopā ar cilvēkiem Amerikā, vēsturnieki no Latvijas Universitātes, Greifsvaldes universitātes Vācijā, Herdera institūta Mārburgā, Baltijas vēstures komisijas Getingenē, Baltijas jūras reģiona vēsturnieku pastāvīgās komisijas un Minsteres Salīdzinošās pilsētu vēstures izpētes institūta kavējās atmiņās pie nesen svinētās Rīgas 800-gades jubilejas, lai šīs konferencēs ietvaros no 12. līdz 16. septembrim to atzīmētu arī kā zinātnisku notikumu. Vācija kā šīs konferences dalībvalsts nebija izvēlēta nejauši. Ar Latviju to vieno ciešas vēsturiskās saites, un tieši šī valsts Latvijas vēsturniekiem ir vistuvākā sadarbības partnere ar vislielāko kopīgo pētniecības projektu skaitu.

"Sobrīd, kad esam šeit pulcējušies, lai atzīmētu Rīgas kā civilizētas pilsētas 800-gadi, mēs esam liecinieki teroraktiem pāri okeānam – otrajā krastā, kur tiek uzbrukts pilsētai – Ņujorkai, kas ir viena no modernās pasaules simboliem, un sevišķi šim divām ēkām, šiem diviem torņiem, kas ir kļuvuši par simbolu straujajai iepriekšējā gadsimta ekonomiskajai attīstībai, globalizācijas procesiem

un urbanizācijai tās augstākajā pakāpē," ar skumjām balsi norādīja V. Viķei-Freiberga. Kā atzina Valsts prezidente, šie teroruzbrukumi – glēvi, anonīmi, nepieteikti, par kuriem nevienam vēl nav bijusi drosme uzņemties atbildību – ir uzbrukumi visai civilizācijai. Terorakti tādos apmēros ir drauds mums visiem. Tas ir drauds visai civilizētajai pasaulei. Ne tikai Ņujorkai, bet visām pilsētām visur. Ja cilvēku dzīvība zaudē jebkādu nozīmi, ja lidmašīna – pilna ar dzīvīgu cilvēkiem – var kļūt par ieroci pret citiem nevainīgiem civiliedzīvotājiem, tad, kā uzsvēra V. Viķei-Freiberga, mēs esam nonākuši tādā vandālisma pakāpē, kādu šādā izpausmē pasaule vēl nebija piedzīvojusi. Tieši tādēļ, šo konferenci uzsākot, Valsts prezidente visus klātesošos aicināja uz īsu brīdi piecelties un ar klusuma brīdi pieminēt tos ļaudis, kas ir gājuši bojā šā-

jā glēvajā teroraktā, un aizlūgt par to, lai šādi draudi neapdraudētu mūsu civilizāciju.

"Vēsturi raksta laiks un cilvēki," savā uzrunā klātesošajiem secināja I. Lācis. Laiks piešķir vēsturei neatgriezeniskumu un rimto rītējumu, bet cilvēki cenšas tajā ielikt pieturzīmes. Un parasti sabiedrība lielāko uzmanību pievērš tām pieturzīmēm, kuras ir celšanas vai ārdīšanas rezultāts. Neraugoties uz to, LU rektors izteica cerību, ka jauno zinātnieku konferences plenārsēdē un sekciju sēdēs izvirzītie mērķi un referāti būs kā papildinājums zinātnieku ikdienas darbam un sniegs atziņas un vēlmi meklēt tālāk, formulēt precīzāk un izteikt drošāk visu to, kas attiecas uz Rīgu Baltijas jūras reģiona attīstības svētkos.

GITA LIEPIŅA

Zemessardzes 65. Atsevišķais studentu bataljons

turpina Rīgas augstskolu studentu uzņemšanu militārās pamatapmācības kursa programmā līdz š. g. 12. oktobrim.

Interesentiem pieteikties Rīgā, Čiekurkalna 7. šķērslinijā Nr. 9, tālr.: 7367057, kā arī sekot informācijai fakultātēs.

Jauniešu valoda – laikmeta spogulis

No 31. maija līdz 2. jūnijam Vācijā, Vupertāles universitātē (Bergische Universität Gesamthochschule Wuppertal) norisinājās starptautiskā konference "Jauniešu valoda – laikmeta spogulis" (Jugendsprachen – Spiegel der Zeit). Konferencē piedalījās 50 dalībnieki no 17 valstīm: ASV, Anglijas, Šveices, Krievijas, Somijas, Dānijas, Ķīnas, Japānas, Francijas u.c. Interesants bija fakts, ka tieši puse dalībnieku bija no ārzemēm, vienādā skaitā bija pārstāvēti abi dzimumi un arī vecuma ziņā bija konstatējams līdzsvars, kas ir liels retums mūsdienu konferencēm. Latviju konferencē pārstāvēja Dr. philol. Vineta Ernstsonē no Latviešu valodas institūta un šī raksta autore, LU PPF lektore, valodniecības zinātņu doktorante.

Jauniešu valoda nebūt nav mūsdienu fenomēns. Vācijā to pierāda jau vairāk nekā 200 gadu vecas vārdnīcas, kuras sniedz informāciju par tālaika jauniešu leksikas īpatnībām. Īpašu uzmanību valodnieki jauniešu valodai pievērsa 70. gadu beigās, un 20 gadu laikā šī valodniecības nozare ir ļoti dinamiski attīstījusies.

Konferences laikā referenti informēja par to, kā jauniešu slengs ir mainījies valodas un kultūras pārmaiņu ietekmē, kādus rezultātus sniedz jauniešu valodas un kultūras pētīšana no salīdzinošā aspekta un kāda loma ir jauniešu leksikas iz-

No kreisās - Dr. V. Ernstsonē, Prof. Dr. E. Neuland, konferences organizētāja, Prof. Dr. M. Heinemann, mag. paed. L. Freimane

mantošanai svešvalodu mācībās.

Valda uzskats, ka jauniešu lietotā leksika strauji mainās. Tiesa, ir vārdi, kuru dzīve ir īsa – viena tusiņa garumā, taču daudzus itin drīz lieto gan jauni, gan veci.

Vai jūs zināt, ko nozīmē kolīt, košierēties un dukurēties? Varbūt varat nojaust? Kā pārtulkot "Ej, Blitzbirne, voll fundi, dein neuer Schlammenschlepper ist echt steil zum Rumschüsseln"? Varbūt „Klausies, vecais, kruti, tavs jaunais kārs ir riktīgi močīšana!”

Dārgie studenti, mani ļoti interesētu jūsu domas par mūsdienu

jauniešu (sarun)valodu: Vai tā atšķiras no pieaugušo lietotās valodas? Kad tā tiek lietota? Kāda nozīme tai tiek piešķirta jauniešu komunikācijā? Dalieties ar mani savā pieredzē un pārdomās! Mans e-mail: Laura@sw-h-t.lv

LAURA FREIMANE

Literatūra par jauniešu valodu: Ehmann, Hermann 2001: *Voll konkret. Das neueste Lexikon der Jugendsprache. München.*

Neuland, Eva 1999: *Jugendsprache. Heidelberg.*

JAUNUMI

Apdrošināšanas akciju sabiedrības "Rīgas Slimokase" stipendijas piešķirtas

Komisija vienbalsīgi nolēmusi piešķirt a/s "Rīgas Slimokase" stipendijas:

* **O. Pisarenko** – Socioloģijas BSP, 3. studiju gads. Izvirza SZF Studentu pašpārvalde, LZA Ekonomikas institūta speciālists M. Brants, SZF Socioloģijas nodaļas vadītājs T. Tisenkopfs;

* **P. Anetko** – Ārstniecības PSP, 3. studiju gads. Izvirza MF dekāns U. Vikmanis;

* **M. Zabunovai** – Ārstniecības PSP, 3. studiju gads. Izvirza MF de-

kāns U. Vikmanis;

* **G. Eivazovai**, Ārstniecības PSP, 3. studiju gads. Izvirza MF dekāns U. Vikmanis, profesore M. Pilmane;

* **E. Zikmanei** – Teoloģijas MSP 1. gada studente. Izvirza mācību prorektors J. Krūmiņš.

Kandidāti atbilda iepriekš izvirzītajām prasībām un saņēmuši pētniecības darba raksturojumu un vērtējumu.

LU piedalījās starptautiskā izstādē

14. un 15. septembrī Starptautiskajā izstāžu centrā Ķīpsalā notika starptautisks forums High-Tech Baltics 2001 ar vairākiem pasākumiem: tradicionālajām, jau septītajām pēc kārtas konferencēm "Baltic Dynamics" un "ECO-Balt 2001", izstādi "Zinātne, tehnoloģijas, inovācijas" kā arī Kontaktbiržu. Tie bija Baltijas valstu zinātnes parku tehnoloģisko centru organizēti pasākumi, kuri vēlti inovācijām, zinātnietilpīgas uzņēmējdarbības attīstībai, universitāšu lomas apzināšanai jauna tipa firmu un mazo uzņēmumu dibināšanā kā arī intelektuālā potenciāla sagatavošanā un izmantošanā, savu zinātnisko izstrāžu demonstrēšanai un protams kontaktu dibināšanai.

Izstādē "Zinātne, tehnoloģijas, inovācijas" piedalījās 62 dalībnieki no Baltijas valstīm, Čehijas, Ukrainas, Krievijas, Norvēģijas. Latvijas Universitāti mēs pārstāvējām vienotā stendā kopā ar juridiski patstāvīgajiem institūtiem Pavisam piedalījās 13 in-

stitūti un fakultātes ar 29 eksponātiem. LU zinātnieki parādīja savas izstrādes plakātu, datorprezentāciju un objektu veidā galvenokārt informātikā, materiālzinātnē un biotehnoloģijā. Izstādē tika reģistrēti ap 6000 apmeklētāju. Iepriecinoši, ka to apmeklēja arī studenti, kuri ar lielu interesi iztaujāja zinātniekus.

Informāciju par LU stendā izvietotajiem eksponātiem varat gūt mūsu WWW mājas lapā http://www.lu.lv/jauna/petniec/high_tech.html. Ieskatieties un jūs uzināsiet, ka, piemēram, veikalā nopērkamais biolacto un auzu jogurts ir mūsu biotehnologu izstrādāts produkts, ka Polimēru mehānikas institūta zinātnieki piedāvā no plastmasas atkritumiem gatavot fiizes celiņu noklāšanai, ka fiziķiem ir elektroniskais deguns, kas var "saošņāt" nekvalitatīvu vai viltotu preci un vēl daudz interesanta.

Zinātni daļas vadītāja
DACE GERTNERE

Latvijas-Vācijas Filosofisko un Sociālo pētījumu biedrības (De La) dibināšana

No kreisās: profesore Maija Kūle un profesors Manfreds Kerners

Sabiedriskā organizācija "Latvijas-Vācijas Filosofisko un Sociālo pētījumu biedrība", pamatojoties uz saviem statūtiem, būs brīvprātīga, neatkarīga sabiedriska bezpeļņas zinātnes un kultūras organizācija.

Biedrības dibināšanas un darbības mērķis ir zinātniskie pētījumi sociālo zinātņu un filosofijas jomās un to izpētes, apspriešanas, popularizēšanas veicināšana, īpašu uzmanību pievēršot akadēmiskās apmaiņas un sadarbības veicināšanai starp Latvijas un Vācijas akadēmisko aprindu pārstāvjiem. Sevišķi tiks veicināta kopēju konferenču un savstarpējās pētniecības apmaiņas organizēšana abu zemju jauno zinātnieku starpā. Biedrība par savu mērķi uzskata arī akadēmiskās sadarbības rezultātu publikošanu rakstu krājumos un citos zinātniskos izdevumos.

Pirms vairāk nekā trim gadiem, maijā, LU tika oficiāli atklāts Vācijas-Latvijas Sociālzinātniskais centrs DELASSC, kas bija Latvijas Universitātes, Berlīnes Brīvās universitātes un Humbolta universitātes Vācijā kopīgs projekts. Aizsāktā sadarbība veiksmīgi attīstās, piesaistot arvien vairāk zinātnieku gan no Vācijas, gan Latvijas puses, dibinot Latvijas-Vācijas Filosofisko un Sociālo pētījumu biedrību.

Sadarbības līdzšinējie augļi ir regulāras akadēmiskās apmaiņas, kuru ietvaros notika Vācijas vieslektoru lekcijas Latvijas Universitātē, kā arī vairāku Latvijas profesoru lekcijas Vācijas universitātēs, Latvijas studentu studijas Berlīnes Brīvajā un

Humbolta universitātē Vācijā; grāmatas par politiskajiem procesiem Baltijā izdošana (Handbuch Baltikum Heute, Heike Graf, Prof. Manfred Kerner); BIAB raksti – zinātnisku rakstu publicēšana Berlīnes Brīvās universitātes darba grupas "Baltijas valstis" ietvaros; Baltijas jūras valstu akadēmiskās apmaiņas projekts, kas tiek finansēts no Eiropas Savienības līdzekļiem. (Preses kontaktiem: prof. Manfreda Kernera asistente Jolanta Aizsila. – mob. tel.: 9266181, tel./fakss: 7223747)

Biedrības dibināšanas sapulce notika 10. septembrī Vēstures un filozofijas fakultātē. Sapulci atklāja profesore Maija Kūle (LU VFF). Abi ar profesoru Manfredu Kerneru (Berlīnes Brīvās universitāte) viņi ir biedrības dibināšanas idejas autori.

Profesors Manfreds Kerners savā uzrunā teica, ka Latviju apmeklējis jau padomju laikā. Toreiz viņš viesojies vēl P. Stučkas Universitātē, un tolaik bija grūti iedomāties, ka radīsies stabils attiecības starp Latvijas un Vācijas augstskolām. Tomēr jau tad Latvijā bija jūtamas Atmodas vēsmas. Kā teica profesors, tagadne liecina, ka iesāktā sadarbība starp Latvijas un Vācijas augstskolām bijusi pareizs solis. Jau kopš 90. gadu sākuma regulāri notiek vācu un latviešu studentu un pasniedzēju apmaiņa. Atbalsts biedrības dibināšanai tika lūgts no VW centra, kas jau 1997. gadā piekrita atbalstīt šo ideju. Akadēmiskajā apmaiņā tika iesaistīti seši Berlīnes pasniedzēji. Tomēr, kā atzīmēja prof. Manfreds Kerners, VW atbalsts nebija tik viennozīmīgs, pašlaik viņi ap-

solījuši līdzekļus, lai darbs varētu ritēt līdz nākošā gada vidum. VW fonda ģenerālsēkretārs ieteicis Latvijas-Vācijas kopsadarbību atbalstīt citiem fondiem. Profesors atzīmēja, ka vācu pu- sei ir daudz draugu politikā un ekonomikā, kuri nav lieguši savu palīdzību.

Latvija ir Eiropas Savienības kandidātvalsts un jau tagad maksā Eiropas fondos dažādas naudas summas. Profesors Manfrēds Kerners izteica cerību, ka turpināsies sadarbība starp Vācijas un Latvijas zinātniekiem, kolēģiem, draugiem. Tā, ka Latvijas augstskolas sadarbosies ar Vācijas augstskolām, būtu jākļūst par ikdienā, Vācijai sadarbība ar Latviju nākotnē būtu jāuztver tikpat nopietni kā ar Ameriku, Skandināviju. Runas noslēgumā profesors Manfreds Kerners izteica cerību uz sadarbību nākotnē, jo tikai kopā mēs būsīm stipri.

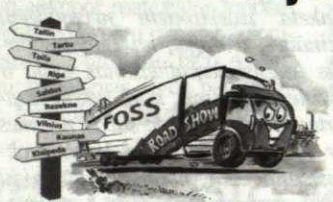
Profesore Maija Kūle uzsvera, ka šādas starptautiskas biedrības dibināšana intelektuāļu, studentu un mācībspēku vidū ir retums, unikāls notikums. Viņa atzīmēja, ka pēdējo desmit gadu laikā Vācijā Latvijas Universitātei darījusi daudz laba, piemēram, 90. gadu sākumā bija liels grāmatu dāvinājums Vālsis bibliotēkai. Maija Kūle atzina, ka Eiropas fondi gatavi dot vislielāko atbalstu tām programmām, kurās sadarbojas speciālisti no dažādām valstīm. Reizēm ir grūti sameklēt programmas atbalstītājus, recenzentus gan šeit, gan Vācijā. Viens no galvenajiem biedrības mērķiem būs savstarpējās sadarbības veicināšana. Biedrībai ir arī tīri cilvēcis mērķis – biedriem jābūt koleģāliem, draudzīgiem: ja atrauc ciemos kāds no "savējiem", vajadzētu iepazīstināt ar pilsētu, Universitāti, jānodrošina zinātniskie sakari.

Lielākais nākotnes mērķis ir publikācijas, vācu un latviešu zinātnieku darbu tulkojumi, kā arī mācībspēku, studentu apmaiņa. Profesore Maija Kūle atzīmēja, ka šī biedrība nebūtu jāuzskata par vienīgo, kas Latvijā nodarbojas ar šiem jautājumiem. Tā ir alternatīva jau pastāvošajām.

Uzrunas nobeigumā Maija Kūle izteica cerību, ka šī tikšanās palīdzēs izvērst nākotnes sadarbības plānus vismaz desmit gadus un priekšu. Sekoja profesora Gvido Straubes uzruna, pārējo dalībnieku uzstāšanās un organizācijas statūtu izskatīšana.

ANDA LASE

ROADSHOW -2001 Latvijā

2001. gada rudenī Latvijā pirmo reizi viesosies Skandināvijas kompānijas Foss Tecator AB autobuss ar ceļojošo izstādi Roadshow-2001. Foss Tecator AB ir firma, kas ražo pasaulē labākās pārtikas analīzes iekārtas, kuras ir konstruētas tā, lai ikdienas darbu laboratorijā maksimāli vienkāršotu, saglabājot mērījumu precizitāti. Pārtikas ķīmijas un vides ķīmijas laboratoriju darbiniekiem un uzņēmumu vadītājiem tiek dota iespēja klātienē aplūkot dažādas iekārtas.

Ceļojošā izstāde Rīgā būs aplūkojama 27. septembrī, Kr. Valdemāra ielā 48 (LU Ķīmijas fakultātes pagalmā, iebraukšana no A. Briāna ielas).

Izstādes darba laiks no plkst. 10.00 līdz plkst. 16.00.

Izstādes laikā būs iespējams piedalīties arī dažādos semināros.

MUSTANGS AUTOSKOLA

studentiem

15% atlaide

Nodarbības rīta, dienas un vakara grupās

Mācību maksu iespējams noformēt uz līzīnga

Adreses:

Rīga (tāl. 7672021) -
Raiņa bulv. 25
Dammes iela 42 (Imanta)
Brantkalna iela 5 (Purvciems)

Jelgava (tāl. 30 82465) - Svētes iela 33

Daugavpils (tāl. 54 28020) - Rīgas iela 54a

<http://www.mustangs.lv>

RUNĀ STUDENTI

Es zinu, ko tu izdarīji Aristoteļa svētkos
jeb, kā pavadīji pirmo mācību dienu, tāds būs viss semestris

Beigas: kurš ar kuru dejojot
bucojās

Labāk vēlāk nekā nekad, tādēļ visi tie jaunie studenti, kas savu pirmo mācību dienu iesāka ar saldu čučēšanu savā čukstošajā gultiņā, skaļā balsī (ja atrodaties lekcijā, ir atļauts čukstēt!) atkārtot: "Es, jaunais Latvijas Universitātes students, svinīgi zvēru būt mūžam uzticīgs savai Alma mater, tās tradīcijām, pasniedzējiem un vecākajiem kursantiem!"

Tieši šādiem vārdiem "Sapņu fabrikā" materializējās Aristotelis – viešais studentu tēvs, kurš gan aizdomīgi līdzinājās Radio SWH DJ Ufo.

◀ 1. lpp.

Novēlot daudz radoša darba gan studējot, gan pavadot brīvo laiku, LUSP priekšsēdētāja jaunais students aicināja iesaistīties arī LU sabiedriskajā dzīvē, to starpā LUSP, jo tieši tajā visskaidrāk var apzināties, ka ļoti daudz kas ap mums LU ir mūsu pašu darbības vai reizēm bezdarbības rezultāts.

Pēc vairākkārtējiem apliecinājumiem par lepnumu, kāds ir studēt Latvijas Universitātē, šī pasākuma vadītāja aktiera Harija Spanovska aicināti, visi devās lāpu gājienā cauri Vecrīgai, lai, ejot garām Brīvības piemineklim, noenkurotos Alma mater. Visa gājiena garumā par studentu la-

Lūk, kādās domās par Universitāti bija:

Arnis Mednis

- Šodien ir lieliskas emocijas. Jaunieši atpūšas, un mēs līdz ar viņiem kopā uzārdāmies. Man Latvijas Universitātē ir mācījušies miljons draugu, jo tā atrodas blakus manai kādreizējai augstskolai – Mūzikas akadēmijai. Istenībā Universitātē ir cienījams mācību punkts. Viens no labākajiem Latvijā droši.

Aivars Freimanis

- Latvijas Universitātes studenti ir baigi aktīvie, un tas ir jūtams tieši šitādā pasākumā. Atvēzēties un uztaisīt kaut ko tādu nav joks. Tas ir baigais risks, un tam ir vajadzīga gribē-

bo garastāvokli gods godam rūpējās pūtēju orķestris "Rīga", Aizsardzības ministrijas orķestris un RTU studentu pūtēju orķestris, kā arī LU sieviešu koris "Minjona" un LU jauktais koris "Juventus", kura dziesmas Universitātes vestibulā bija saklausāmas vēl labu brīdi pēc lāpu izdegšanas.

Turpinājums: "Íó, ņāiāē!" un citas multenītes

Visi tie, kas pēc pasākuma svinīgās daļas Doma laukumā savam organizācijai apsūtītās gultas un sapņu vietā izvēlējās jau kopš pagājušajiem Jaunā studenta svētkiem visiem sasolīto Aristoteli 2001, izdarīja pareizi. Sapņi šoreiz neizpalika, un arī fabrika, kurā tos bija ļauts piedzīvot, neatstāja vienaldzīgu.

Lielajā zālē līdz pat pieciem rītā, ārdoties pie skatuves, meditējot uz grīdas vai uz visu to noraugoties no augšas (tā bija ideāla konstrukcija sēdēšanai ar dzīvībai bīstamām tajā uzrāpšanās un norāpšanās iespējām!), varēja baudīt tādas Latvijas mūzikas šedevrus kā "Reveal", "Labvēlīgais tips", Arnis Mednis, "The Mundane", "Mary Jane" un "Scars".

Mūzikas uzlādētajiem savu tvaiku bija iespējams nolaist otrā – mazākā zālē, kur Aivara Freimaņa karaoke ikvienam ļāva kaut uz brīdi iejusties nākamās līnas vai reinika ādā. Un par tādiem savā nākotnē Universitātē var būt droša, jo kā fonogrammas, tā arī mikrofonu bija uz izķeršanu.

Visi tie, kuru mutes no dziedāšanas un ausis no klausīšanās uz brīdi atteicās no savu dabisko funkciju pildīšanas, pa viegli ligojošām kāpnēm varēja pārbaudīt savu vestibulārā aparāta darbību un doties uz "Sapņu fabrikas" otro stāvu. Tur, atlaižoties patiešām ērtos krēslos, visas nakts garumā varēja noskatīties ļoti pikantu multenīšu izrādīšanā. Sākās jau viss tā ļoti nevainīgi – ar "Íó, ņāiāē!", taču TAS, ko uz ekrāna bija iespējams skatīt nakts lielāko daļu... Vienīgais nevainīgais vārds TAJĀ bija "multenīte"...

Ar aizdomīgo somu pārbaudīšanu "Sapņu fabrikā" ienākot un ar gādīgo apsargu skubināšanu no tās promējot, Aristotelis 2001 visā visumā sevi nelika vilties.

šana. Šitiem studentiem ir krunka. Caur Universitāti man ir bijušas daudzas darīšanas – tur iekšā ir baigā dzīvība.

Vitālijs Gavrilovs

- Te visi dejo un bucojas ar tiem, kuruš grib. Brīvības garša un vienojošais faktors – alus. Es šeit peldu kā zivs ūdenī, jo tieši šāda atmosfēra man patīk. Šo Universitāti vada ļoti profesionāls cilvēks, kas gatavo kadru nākotnei. Neviens students nevar pateikt, ka viņam pieder pagātne. Pagātne ir tas vislabākais, ko var paņemt šodienai, lai sāktu to izmantot, sevi pilnveidojot nākotnē. Latvijas Universitātes vārds ir nākotne.

GITA LIEPIŅA

LU - 82

LU Vēstures muzeja stāsts par
izstādi "Korporāciju gadsimts"

LU vēstures muzeja izstādes "Korporāciju gadsimts" autori: E. Upmanis (*Fraternitas Artica*), I. Ondzule (*Imeria*), S. Livdāne (LU Vēstures muzeja fondu glabātāja), I. Amols (*Fraternitas Livonia*) un I. Spalviņš (mākslinieks - muzeja ekspozīcijas dizainers)

Studentu korporācijas (vidusl. latīņu val. *corporatio* – savienība) ir visvecākās līdz mūsdienām pastāvošās studentu organizācijas pasaulē. To vēsture ir cieši saistīta ar pirmo universitāšu veidošanos Rietumeiropā ap XI – XII gadsimtu: Bolonā, Padujā, Solerno, Parīzē un Toledo universitāšu pilsētās. Līdz ar universitāšu pasaulē radās arī studentu saime. Universitāšu pilsētu studenti sāka grupēties t. s. nācijās (lat. – *nationes*) jeb "tautībās", kas apvienoja kādas teritorijas (bet ne tautības) studentus. Līdz mūsdienām vārds "tautietis" studentu korporācijās ir palicis aktīvā krāsneša apzīmējumam. Viduslaikos studentu nāciju starpā bieži notika arī bruņotas sadursmes, divkaujas jeb menzūras (lat. *mensura* – mērs, mērijums jeb mērisana). Studentu divkaujas no parastajām divkaujām atšķiras ar to, ka menzūras varēja notikt tikai pēc goda tiesas lēmuma. Tās parasti tika izcīnītas ar rapieriem vai zobeniem. Menzūru dalībnieku ietērs bija stingri reglamentēts un sargāja noteiktas ķermeņa daļas no ievainošanas. Pēc menzūras pretinieki varēja sadzert izlīguma alus kausu. Tāpēc jau arī bija alus mucīņa ar 11. § zīmi, kas izteica pamatatzīņu – dzer,

bet nepiedzies. Visur bija jāievēro savs mērs, noteiktie likumi. Arī menzūra kā divkauja ir sodāma. XIX gadsimta sākumā Krievijas impērijā divkaujas tika aizliegtas. Līdz mūsdienām šī senā tradīcija ir nonākusi jau kā sporta veids – paukošana. Izstādē var apskatīt šī sporta veida aizsargtērpu un rapiēri, ko lieto latviešu studentu korporācija Lettonia. Ieskatīsimies vēl nedaudz vēstures lappusēs, lai varētu izprast korporāciju dzīvi. XVII gadsimta sākumā Vācijas universitāšu studenti sagrupējās vēl sīkākās organizācijās, t. s. novadniecībās (*vācu val.* – *Landmannschaft*). Blakus jau iepriekš minētajām izveidojās cits viduslaiku universitāšu studentu organizāciju tips, t. s. bursas (no vidusl. lat. val. bursa – maks). Bursas jeb viduslaiku universitāšu studentu kopdzīve bija domāta trūcīgiem studentiem. Bursas uzturēja pa daļai no universitāšu līdzekļiem, pa daļai no dāvinājumiem. Šīs organizācijas vispirms radās Francijā, tad izplatījās Vācijā. Studentus, kuri dzīvoja bursās, sauca bursāri (*franciski* – *boursier*, *vāciski* – *Bursch(e)* – *puisis*).

10. lpp. ▶

Gatavošanās mūsu Alma mater atklāšanas
svētkiem 1919. gada 28. septembrī

◀ 1. lpp.

Uz atklāšanas svētkiem no Komitejas projektētais uzaicināt sekošas iestādes un personas, kuru saraksts pēc debatēm tiek pieņemts šādā veidā: Tautas Padome – 6 priekšstāvji; Starpfrakciju birojs – 12 priekšstāvji; Ministru Kabinets un Valsts Kanceleja – 10 priekšstāvji; Sabiedroto misijas un konsulāti – 40 priekšstāvji; Resoru priekšstāvji, pa vienam – 10 priekšstāvji; Virspavēlnieka štābs – 5 priekšstāvji; Divīziju komandieri ar pavadoņiem – 6; Kara tiesas priekš-sēdētājs – 1; Apgabala tiesas priekš-sēdētājs – 1; Tiesu Palātas priekš-sēdētājs – 1; Senāts, in corpore – 6; Rīgas pilsētas galva un pilsētas Valde – 14; Latvijas pilsētu priekšstāvji, pa vienam – 14; Policijas prefekts – 1; Latviešu Izglītības Biedrība – 2; Mākslas veicinātāju Biedrība – 1; Rakstnieku un Žurnālistu Biedrība – 2; Augstskolas Organizācijas Komisijas locekļi, ar dāmām, pa vienai – 30; Augstskolas mācību personāls, ar dāmām, pa vienai – 200; Augstskolas sekretariāts – 2; Studenti, pirmā svētku daļā – 30; Konservatorija – 1; Mākslas akadēmija – 1; Kx. Barons – 1; Agrārā Augstskolas Padome (Verwaltungsrat) – 1; Augstskolas pārņemšanas komisija – 5; Rīgas Biržas Komiteja – 1.

Dāle⁵ aizrāda, ka pie atklāšanas akta pirmās daļas Augstskolas telpās paredzēta arī svinīga muzikāla piedeva.

Plašas debātes izsauca banketa jauktājums. No vienas puses bankets tiek uzstādīts kā nepieciešama svētku sastāvdaļa Latvijas reprezentācijas nolūkā uz ārieni, sevišķi pret ārzemju priekšstāvjiem, ar samērā nelieliem banketa izdevumiem nevajadzētu rēķināties, ievērojot, ka Latvijas pirmās Augstskolas atklāšanas svētki ir ārkārtējs gadījums, kurš nekad neatkārtosies un kurš pēc savas nozīmes var stāties blakus pašai Valsts proklamēšanai vai notikušai Pagaidu Valdības saņemšanai Rīgā⁶, no otras puses tiek aizrādīts uz Valsts spaidīgiem finansu apstākļiem, kādēļ visās lietās jāievēro taupība; tāpat tiek aizrādīts, ka jāievēro plašāko tautas masu domas un atsauksmes, kuras par Valdības it kā pārāk bieži sarīkotām svinībām un banketiem ir negatīvas; tādēļ tiek likts priekšā banketa vietā sarīkot rautu sakarā ar I Pilsētas teātri sarīkojamo svētku koncertu.

Nolemj sakarā ar projektējamo banketu vai rautu izlūgt Augstskolas atklāšanas svētku sarīkošanai bez jau budžetā paredzētiem 5.000 rbl. vēl 20.000 rbl., kopā 25.000 rubļus 7.

Apspriežot no atklāšanas svētku Rīcības Komitejas iekustināto jautājumu par svētku koncerta ieejas bilešu pārdošanu, nolemj no svētku dalībniekiem un visiem neaizņemtās vietas pārdot publikai, rezervējot studentiem

8. lpp. ▶

MĒS PIE VIŅIEM

Studijas Žorža Simenona pilsētā – Lježā

Lježas svētdienas tirgus, kurš stiepjas vairāku kilometru garumā gar Mēzas upi

Latvijas Universitātes (LU) un Lježas universitātes (Belģijā) sadarbības rezultātā man kā Erasmus stipendiātei bija iespēja doties trīs mēnešu mācību braucienā uz Lježas universitāti.

Erasmus ir ES izglītības programmas Socrates apakšprogramma, kura dod iespēju studentiem un mācībspēkiem studēt kādas citas ES dalībvalsts augstākajā mācību iestādē.

Pēc formalitātēm stipendijas saņemšanai, kuras ilga gandrīz gadu, pienāca brīdis, kad varēju posties ceļā. Lai arī šis nebija mans pirmais ārzemju brauciens, tomēr neziņa, kā spēšu iedzīvoties jaunā vidē un citā izglītības sistēmā, mani mazliet uztrauca.

Patiesībā par šo pilsētu pirms tam neko daudz nezinaju, vien to, ka tā atrodas Belģijas franču valodā runājošajā teritorijā (Valonijā) un šeit dzīvojis latviešu lasītājiem ļoti pazīstamais kriminālromānu autors Ž. Simenons.

Lježa ir viena no pilsētām Eiropas krustcelēs, dinamisks komercents ar Mēzas (La Meuse) upes ostu, kas ir otra lielākā Eiropā.

Lježas universitāte dibināta 1817. gadā. Pašlaik tajā mācās 13 000 studentu, to vidū 2050 ārvalstu studentu no pieciem kontinentiem. Universitātei ir astoņas fakultātes un 32 filiāles. Saņemot Lježas universitātes studenta aplieciņu, jutos kā pilntiesīga tās studente ar iespēju izvēlēties mani interesējošus priekšmetus no plašā mācību programmas klāsta. Mans mācību brauciena mērķis bija iegūt un apkopot materiālus topošajam maģistra darbam par frankofonijas valstu vietvārdiem, taču es apmeklēju arī lekcijas divos pamatvirzienos: frankofono valstu literatūra

un franču valodas fonētika, kur ar modernu tehnoloģiju palīdzību aprīkotā laboratorijā pasniedzējs norādīja uz izrunas kļūdām un ieteica uzdevumus to labošanai.

Katram ārzemju studentam šajā universitātē ir savs koordinators, kas ir atbildīgs par to, lai students bez sarežģījumiem integrētos jaunajā vidē. Man laimējās piedalīties interesantās lekcijās, kuras vadīja starptautisku atzinību guvuši pasniedzēji: Žans Mari Klinkenbergs (J. M. Klinkenberg), Fransuā Ksavjē Nēvs (F. X. Nève) un Rozmarija Fransuā (R. M. Francois), kura jau ir viesojusies Latvijas Universitātes Moderno valodu fakultātē un lasījusi lekcijas Romānistikas nodaļas studentiem par beļģu literatūru, kā arī iztirzājusi un iepazīstinājusi studentus ar savu grāmatu "Pelni" ("La cendre").

Jāatzīst, ka Lježas universitātes personāls bija ļoti pretimnākošs un izpalīdzīgs. Mani pārsteidza tas, ka vietējie studenti centās norobežoties no mums, ārzemniekiem. Ciešāka sadraudzība man veidojās ar pārējiem ārvalstu studentiem. Starp citu, kad reiz uzsāku atklātu sarunu ar vietējiem, jautājot, kāpēc viņi izvairās kontaktēties ar saviem kursa biedriem – ārzemniekiem, par iemeslu tika minēts fakts, ka neesot nozīmes draudzēties ar viņiem, jo drīz vien tie aizbrauks un to vietā ieradīsies atkal citi!

Gribas atzīmēt, ka telpas Lježas universitātē bija gaišas, plašas, ļoti aprīkotas ar mācību procesam nepieciešamajiem līdzekļiem. Katram pasniedzējam ir sava neliela pieņemšanas telpa, kur viņš noteiktos laikus atbildēs uz jautājumiem, bet studentiem ir jāielāgo nerakstīts likums, ka ārpus šī laika un lekcijām mācībspēku "vajāšana" ir veltīga.

Mazliet neierasts bija lekciju garums – 120 minūtes ar 15 minūšu pārtraukumu. Uzkrītoši un nepatīkami bija lielie starpbrīži no 12.00 – 14.00, kad visi, kā studenti, tā pasniedzēji, dodas pusdienot. Parasti tas ir kāds sendvičs, bet pirms tam turpat, universitātes vestibilos vai uz kāpnēm, viņi steidz izpipēt pa cigaretei. Radās iespaids, ka nesmekētāju interese netiek ņemtas vērā, jo daudz vairāk ir to, kas smēķē. Universitātē ir kafējnīca, bet nav ēdnīcas, tāpēc studējošā jaunatne ir iecienījusi interesantā interjerā iekārtoto kafējnīcu "Pot au lait" ("Piena krīze"), kur var patērēt ar draugiem vai strādāt ar internetu.

Daudz laika studenti pavada bib-

liotēkā. Iegādājoties lasītāja karti, katram studentam ir iespēja izmantot visas Lježas universitātes bibliotēkas. Bibliotēkās ir pusdienu pārtraukumi, un tās nestrādā ilgāk par plkst. 17. Pirms uzsākt individuālo darbu, bibliotekārs jūs palūgs nodot lasītāja karti apmaiņai pret skapiša atslēdziņu, kurā būs jāatstāj soma un virsdrēbes. Bibliotēkas telpās ir pieejams kopējais aparāts, kurš darbojas līdzīgi telekartei, t. i., students iegādājas karti, piemēram, 70 vienībām, tātad viņš drīkst kopēt 70 lappuses. Tas ir ērti, tomēr diezgan dārgi.

Jau Rīgā tiku brīdināta, ka stipendija nesegs visus iespējamus ar studijām saistītos izdevumus, tāpēc laicīgi interesējos par lētākajām apmešanās iespējām. Man tika piedāvāti divi varianti: studentu kopmītne vai "kots". Īsta priekšstata nebija ne par vienu, ne otru, es izvēlējos studentu kopmītni, jo kur gan citur vēl labāk varētu kontaktēties ar saviem vienaudžiem! Vēlāk izrādījās, ka tā saucamais "kots" ir vairāku studentu apdzīvota platība privātpašumā, kur katram studentam ir sava istaba, bet virtuve un labierīcības ir koplietošana.

Lježas universitātei ir divas kopmītnes. Viena atrodas universitātes pilsētiņā Sartilmanā (Sar-Tilman) 20 km no Lježas, bet otra – pašā pilsētas centrā. Tā kā es mācījos Filozofijas un filoloģijas fakultātē, kura izvietojusies galvenajā universitātes ēkā un atrodas centrā, man tika ierādīta istabiņa kopmītnēs 10 minūšu gājienā no manas fakultātes. Katram studentam ir sava neliela, mēbelēta istaba ar drēbju skapi, galdu, lampām, gultu, krēsliem, izlietni, dušu un ledusskapi, kaut gan par to ir jāpiemaksā atsevišķi. Stāvā ir tualete un pilnīgi aprīkota virtuve 6 – 10 studentiem ar visiem nepieciešamajiem darba rīkiem, sākot ar nazi līdz mikroviļņu krāsnij. Ikvienam ir pieejams internets (ne vairāk kā divas stundas dienā), TV zāle, videokasešu noma, mācību telpa, telefons, veļas mazgātava – viss nepieciešamais, lai justos ērti, turklāt dienā tas izmaksā apmēram četrus latus (270 BF). Atmosfēra bija ļoti draudzīga, neskatoties uz dažādu tautību studentiem (spāņi, portugāļi, afrikāņi, ķīnieši, vjetnamieši, vācieši, angļi, amerikāņi un ļoti daudz itāliešu). No Austrumeiropas valstīm bija viena krieviete no Jekaterinburgas un es, latviete. Studiju biedri par Latviju zināja, ka tā salīdzinoši nesēn atgūvis neatkarību, bet nebija istas skaidrības, kur tā atrodas. Kaut ko vairāk par Latviju zināja itāliete Anna, kuras vecāki padomju laikos pāris dienas bija pavadījuši Jūrmalā.

Kur ir studenti, tur ir studentu dzīve. Lježas universitātes Studentu federācija aicināja piedalīties daudz-

Sv. Valentīndienas svinēšana kādā kotā ar franču, grieķu, itāļu, spāņu studentiem. Pirmajā rindā labajā pusē – raksta autore

pusīgās ekskursijās.

Saviesīgie pasākumi tika rīkoti kopmītnēs, un kā vienu no spilgtākajiem es atceros "Internacionālās vakariņas". Katram studentam bija jā sagatavo kāds nacionālais ēdiens. Manis gatavotās kartupeļu pankūkas guva lielu piekrišanu. Apspriežot dažādo nacionālo ēdienu garšas nianšes un apmainoties receptēm, kopīgi viss tika notiesāts.

Laiku pa laikam studenti sarīkoja galda tenisa un šautriņmešanas sacensības. Vairākas reizes nedēļā kopmītnes studenti organizējās, lai dotos uz naktsklubu pilsētā, kur jāpiesargās no narkomāniem un jaunekļiem, kas pavisam negaidīti var pietuvoties ar nazi un piesavināties naudas maku! Vairākas mūsu kopmītnes studentes bija izbaudījušas šīs nepatīkamās sajūtas. Visi naktsklubi ir izvietojusies vienā kvartālā, cieši cits pie cita, piesaistīdami publiku ar savu dizainu un mūzikas stilu. Šo kvartālu sauc "kare" (fr. val. carré – četrstūris), un izklaidēties šeit iespējams katru dienu! Vienam pastaigāties tur nav ieteicams, bet citādi dažādā mūzika, kā arī ziedu pārdevēji, kas ap pulksten trijiem no rīta jums ziedus dos par velti, šai nakts dzīvei piešķir savu īpatnēju šarmu.

Svētdienas noskaņojumu vislabāk var izbaudīt, aizejot uz tirgu, pat tad, ja neko neesat plānojuši iegādāties. Varētu likties, kas gan tur īpašs, bet vārdiem grūti aprakstīt to atmosfēru, kas šeit vērojama, izjūtama, dzirdama. Lježas tirgus reizi nedēļā vairāku kilometru garumā stiepjas gar Mēzas upes krastmalu, un tur ir iespējams iegādāties pilnīgi visu. Manu uzmanību ne reizi vien piesaistīja "ziedu tirgotāja izsole", kas līdzinājās šovam, kurā (pretēji visiem pieņēmumiem) netiek solīta augstāka cena, bet gan otrādi – pārdevējs norāda augu cenu, un skatītāji, kas, paši sev nemanot, kļūst par pircējiem, gaida, kad pārdevējs to samazinās, tādējādi par mazu naudu iespējams nopirkt

vairākus stādus vai košuma krūmus, un kā pateicību jums vēl iedos kādu ziedu par velti! Visi ir gandarīti – gan tie, kas aktīvi piedalās, gan tie, kas šajā šovā noraugās. Plkst. 14 tirgus tiek slēgts, iela sakopta, un satiksme atjaunota līdz nākošās svētdienas rītam.

Pošoties atpakaļceļam un apzinot šīs zemes labumus, man gribējās iegādāties kaut ko raksturīgu Lježai. Bez jau zināmajām beļģu šokolādēm ne mazāku vērtību ir pelnījušas Lježas vafeles, kuru kārdinošā smarža neļaus vienaldzīgi paiet garām kioskiem, kuros tās jūsu acu priekšā pagatavos ar kāroto pildījumu. Par ievērojami zemāku cenu šo gardumu var iegādāties aukstu jebkurā pārtikas veikalā.

Iecienītākais dzēriens? Noteikti alus, no pasaules mērogā pazīstamās alusdarītavas "Jupiler". Otrs populārākais dzēriens ir "pekē" (le peket), kuru īpaši dzer Ziemassvētku laikā. Tas ir 30 – 40° stiprs alkoholisks dzēriens, kuram atkarībā no receptes tiek pievienoti dažādi garšas aromāti. Draudzīgā gaisotnē Pekē mājā (q la "Maison du Peket") var nobaudīt ap 50 dažādu aromātu savdabīgā, bet patīkamā "pekē" dzēriena.

Atgriežoties Rīgā, secināju, ka Lježā vēlētos atgriezties vēlreiz, jo biju ļoti iejutusies tās multikulturālajā sabiedrībā, cēlusi savu pašapziņu, ieguvusi jaunus iespaidus un draugus!

Latvijas studentiem es vēlu uzdrošināties pieteikties uz dažādām stipendijām un nebaidīties riskēt, jo šādi mācību braucieni bagātinās jūsu pieredzi izglītībā un saskarsmē ar vienaudžiem. Taču Lježā būs interesanti arī tad, ja turp dosieties kā piedzīvojumu meklētājus. Turiet acis vaļā un vienkāršībā saskatiet šīs vietas vienreizīgumu. Lai jums veicas!

BAIBA BANKAVA,

LU Moderno valodu fakultātes Romānistikas nodaļas maģistrante

Viesos pie kolēģiem Francijā un Vācijā

LU Bibliotēkas darbinieki atgriezušies no pieredzes brauciena uz Franciju un Vāciju. Par savai profesionālajai darbībai gūto stāsta Pedagoģijas un psiholoģijas filiāles vadītāja ILONA VĒLIŅA un Bibliogrāfijas nodaļas vadītāja DIĀNA PAUKSĒNA.

Francijas Nacionālā bibliotēka uzcelta Parīzē pirms pieciem gadiem. Tā atgādina milzīgu, uz visām četrām pusēm atvērtu grāmatu. Dizainā valda minimalisms, arhitekts Dominiks Pero daudz izmantojis metālu un stiklu. Lasītāju zāle vienlaikus var uzņemt tūkstoš cilvēku. Klientu rīcībā ir atklātie fondi. Iekārtots simtiem datorizētu darba vietu. Pārbraukšana uz jauno mītni ilgusi divus gadus, jo bibliotēkā atrodas 11 miljoni

iespieddarbu. Ik dienas šeit iegriežas četri līdz seši tūkstoši lasītāju. Klienti var ne tikai lasīt literatūru, bet arī kopēt, turpat veikalā grāmatas iegādāties. Retus iespieddarbus lasīšanai izsniedz pa lapām, piedāvā plašu maksas pakalpojumu klāstu, cenas nav augstas.

Francijas Nacionālajai bibliotēkai izveidojušies sakari ar mūsu Universitātes Bibliotēku, par to paldies jāsaka LU Bibliotēkas direktora vietniecei Elvirai Vēverei. Kā dāvanu delegācija vedā Erika Adamsona stāstu krājumu "Abakuks" ar tekstus gan latviešu, gan franču valodā.

Parīzē mūsējie apskatīja arī Pompidū centra bibliotēku. To var izmantot bez maksas.

Tika apskatītas divu Francijas uni-

versitāšu bibliotēkas. Orleānas universitātes bibliotēkā tā bija Vadības un ekonomikas fakultātes filiāle. Arī šeit daudz domāts par brīvpieejas fondu, tāpat kā Nacionālajā bibliotēkā lasītājus sagaida detalizētas bibliotēkas plāns, kas palīdz orientēties. Izveidots Orleānas universitātes bibliotēkas filiāļu kopīgs elektroniskais katalogs. Pieeja internetam par brīvu. Vadības un ekonomikas fakultātes bibliotēkas filiāle izmanto trīs tūkstoši lasītāju, strādā 15 darbinieki. Mūsu Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes bibliotēkā, kur darba apjoms apmēram tāds pats, ir četri cilvēki uz 2,75 slodzēm.

Tūras universitātē, kuru dibināja pēc Sorbonnas universitātes studentu dumpja 1968. gadā, tagad mācās 23

tūkstoši studentu, no tiem deviņi procenti ir ārzemnieki, īpaši no valstīm, kurās dominē franču valoda. Studiju maksā ietilpst arī summa par bibliotēkas izmantošanu. Bibliotēkā izveidota speciāla informātikas nodaļa. Ir multimediju zāle.

Vācijā tika iepazīta Kēlnes publiskā bibliotēka. Gadā šeit iegriežas divi miljoni apmeklētāju. Ir daudz kartogrāfisko materiālu, bibliotēkā rūpīgi strādā ar materiāla informāciju. Bibliotēka orientēta uz mūža izglītību, lai informācija allaž būtu apritē. Sadarbojoties ar grāmatu un mūzikas veikalniem, bibliotēka no tiem saņem pašu pieprasīto. Kēlnieši iegādājušies elektroniskās grāmatas: tādus kā minimonitors, no tiem katrā var izlasīt piecu līdz sešu grāmatu tekstus.

Iekārtota lasītava cilvēkiem ar redzes traucējumiem: ir daudz literatūras Braila rakstā, ir dators, kas grāmatu izlasa priekšā.

Principiāla ir attieksme pret lasītājiem, kas pārkāpuši noteikumus. Soda naudas iekasēto prāvo summu kopā ar naudu, kas saņemta par kopēšanu un citiem pakalpojumiem, izmanto jaunas tehnikas un grāmatu iepirkšanai.

Par darbinieku materiālo nodrošinājumu liecina fakts, ka bibliotēkā strādā ne mazums vīriešu 30 – 40 gadu vecumā.

No rietumu kolēģiem var mācīties neatlaidību, mērķtiecību attīstības projektu veidošanā.

VĪJA APINĪTE

IEPAZĪSIMIES

"Nebūsim pašpietiekami!"

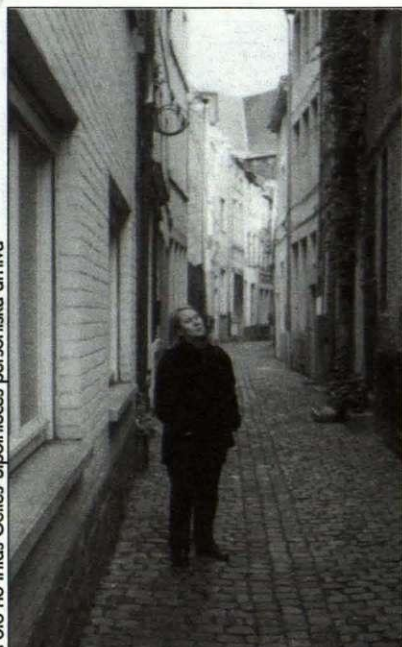

Foto no Intas Geiles-Sipolnieces personiskā arhīva

Inga Geile-Sipolniece Lježā (Beļģijā) 2000. gada decembrī

Inga Geile-Sipolniece savā apgādā "Omnia mea" izdotās Jana Kefelega grāmatas "Tumsā pazudusi" atvēršanas svētkus rīkoja Latvijas Universitātes Bibliotēkā, kur katrs var izlasīt apgāda sarūpēto "ražu" – vērtīgas franču grāmatas. Taču tām ne vienmēr atrodamas interesenti. Cilvēki nenovērtē?

Ko nozīmē nest kultūras misināra smago nastu? Par to saruna ar grāmatizdevēju, publicisti, franču literatūras speciālisti.

Kā jūs nonācāt pie franču kultūras?

- Nejausi. Mācījās Rīgas 11. vidusskolā. Šī skola arī tajā laikā turpināja Franču liceja tradīcijas. Mana franču valodas skolotāja Zigrīda Zvaigzne – vēl "vecās" kultūras cilvēks. Būtiski ietekmēja viņas personība, valoda, augstā kultūra. Viņa mani veidoja saprātīgi par franču literatūru kā pasaules literatūras pamatu, jo daudzi rakstniecības stili un virzieni sākušies tieši Francijā – lai pieminam Sartra,

Kamī paveikto.

Skolas gados izjutu Franču liceja īpašo garu. Ģeogrāfiju, franču literatūras vēsturi mācījāties franciski, apgūvām tehnisko tulkošanu.

- Un tad jau loģisks ceļš bija – studēt franču valodu?

- Jā, studēju franču valodu Universitātes Svešvalodu fakultātē. Mans diplomdarbs bija Fransuāzas Sagānas darba "Esiet sveicinātas, skumjas!" tulkojums. Šo savu pirmo grāmatu autore sarakstīja astoņpadsmit gadu vecumā, un man savukārt tas bija pirmais tulkojums.

Tālaika Rakstnieku Savienības konsultante Lūcija Rambeka padarīto novērtēja atzinīgi. Kopā ar otru manis paveikto Sagānas tulkojumu "Vai jūs mīlat Brāmsu?" abus darbus izdeva vienā grāmatā.

- Kad pirmo reizi ieraudzījāt Franciju?

- Tas notika 1992. gadā. Braucu pati par savu naudu. Pēc tam Francijā esmu bijusi daudzkārt.

- Pirms izlēmāt nodibināt savu apgādu "Omnia mea", strādājāt valsts struktūrās. Turklāt visai interesantās.

- Strādāt sāku jau studiju gados – skaņu plašu firmā "Melodija" par redaktori. Darbs sveda kopā ar izciliem mūziķiem, piemēram, Arvidu Jansonu, kad ar viņu pie diriģenta pulsts ierakstījām V. A. Mocarta "Rekviēmu". Slavenajā diriģentā jutu rūgtumu par atšķirību no Latvijas, par to, ka no dažiem nākas dzirdēt nepamatotus pārmetumus – kā gan tā, aizbraucis no Latvijas. Esmu priecīga, ka izdevās viņu pierunāt "Rekviēma" ierakstam.

Ne mazāk interesanti man bija Radio mūzikas redakcijā. Manā ziņā bija cikls "Jauno māksla", kuram veidoju pārraides par Andri Arnicānu, Mārtiņu Braunu un citiem, gatavoju raidījumus par franču mūziku un dzeju.

Un tad sekoja darbs Rīgas kinostudijā. Šajā laikā radās pirmie kontakti ar Franciju. Vēlāk pārstāvēju Rīgas dokumentālistus kinotirgū Marselē. Tajā pašā Marselē, kuru apraksta Jans Kefelegs darbā "Tumsā pazudusi": šajā pilsētā viena daļa franciska, bet otra –

arābiska. Jā, ir milzīga migrācija un augsts noziedzības līmenis. Lai gan Francijā daudzviet ir imigrācijas problēmas, šajā valstī ir franču skolas, kurās mācās visi.

Frančiem vispār raksturīga liela pietāte pret savu kultūru. Piemēram, uz Sartra jubileju iznāca piecas viņam veltītas grāmatas, un visi tie bija spilgti darbi. Iznicināts Napoleona stādīts ozols radīja satraukumu. Luāras ieleju ar tās unikālajām pilīm tikai šogad ietvēra UNESCO sarakstā, un franči ar to lepojas, saudzē un godā savas vērtības. Rīga arī ir šajā sarakstā, taču diemžēl Vecrīgā ap Pēterbaznīcu, pie Jēkaba kazarmām un citviet visu nosaka nevis kultūras cilvēku viedoklis, bet nauda.

- Ja par sadarbību ar Rīgas kinodokumentālistiem, tad te jūsu nozīmīgākais veikums ir filma "Sods par sapni" – stāsts par savulaik represēto t. s. "franču grupu".

- Tā bija mana ideja: iemūžināt šos cilvēkus, no kuriem katrs būtu filmas vērts. Sadarbojoties ar Kalvi Zalčmani, biju klāt visā filmēšanas procesā. Man tas bija jāizdara. Filmas varoņos šķita svarīga katra cilvēciskā būtība, katrs no viņiem kā individualitāte.

Šīs filmas skanējumu noteica paši varoņi – daudz cietuši, bet bez ļaunuma. Visiem Sibīrijas pārbaidījumiem cauri izgājuši ar gara spēku. Cīņā ar sistēmu taču uzvarēja viņi.

Filma ir par 12 grupas dalībniekiem, un bija jāparāda visi. It kā visiem vienādi liktenstāsti? Bet svarīgi bija atklāt katra personību: ko darīja un domāja aktieris Miervaldis Ozoliņš, ko tulkotāja Maija Silmale, ko darīja un domāja brīvībā palikušie ieslodzīto bērni. Izsekojām Maijas Silmales attiecībām ar meitu. Man šī filma bija principiāli svarīga, lai tagadējās paaudzes uzzinātu, ka savulaik komunistiskā sistēma cilvēkus apcietināja par... grāmatu lasīšanu.

- Kā radās doma aiziet no valsts darba un dibināt pašai savu apgādu?

- Doma brieda lēnām, apgāda organizēšana bija riskanta un tāda ir joprojām. Trūkst lasītāju atsaučības. Do-

māju, ka latvieši ir zaudējuši interesi par franču literatūru.

Francijā iznāk daudz kabatas formāta grāmatīņu – lētas un lielos metienos. Izdodot mūsu kabatas formāta grāmatītes, doma bija sekot šim Francijas veiksmīgi iedibinātajam modelim. Cilvēks brauc transporta līdzeklī, un kabatas formāta grāmata līdzī – ērta lasīšanai. Diemžēl mans eksperiments neizdevās. Radies iespaids, ka daļa mūsu sabiedrības ir provinciāla un pašpietiekama – bez īstas vēlnes iedzīlīnāties pasaules procesos.

Morēna grāmata "Domājot par Eiropu", kuru izdevis mūsu apgāds "Omnia mea", ir par to, kā cilvēks no Eiropas Savienības pretinieka kļūst par tās piekritēju. Tā ir reizē viegli saprotamā valodā un analītiski uzrakstīta grāmata, kuru vajadzētu izlasīt katram latvietim. Ja citas Eiropas tautas jūtas apdraudētas, kāpēc lai mēs tādi nejustos, jo iemesli ir pietiekoši būtiski. Krievija kaimiņos taču būs vienmēr.

Tagad apgāds manā darba dzīvē ir ieņēmis pirmo vietu. Mēdzu teikt, ka izdodu tikai tādu literatūru, kuru pati vēlētos lasīt. Noplakusi lasītāju interese ir vienīgā problēma, un domāju, ka nav vainojams tikai naudas trūkums. Viena no problēmām: kā labām grāmatām nonākt laukos, ja viss atkarīgs no tā cilvēka gaumes un godaprāta, kurš brauc uz Rīgu iepirkt literatūru.

Savulaik Francijas vēstniecības kultūras atašejam sagatavoju pārskatu, kas no franču literatūras Latvijā izdots, un tad izrādījās, ka attiecība ir biedējoša: 70 procenti sēnalu un tikai 30 procenti graudu. Žoržu Simenonu – visvairāk izdoto rakstnieku – diemžēl zina tikai kā detektīvu autoru, topā viņam seko Aleksandrs Dimā, bet trešā ir Žanīna Buasāra.

- Kāda bija kultūras atašeja reakcija uz šo sarakstu?

- Mazliet viņam mati sacēlās stāvus, jā... Mēs paši sevi noplicinām, jo uz surogātu bāzes taču neko vērtīgu nevar veidot. Lasīšana kļūst par laika patēriņu, kas lasītājam neko nedod.

- Kā veidojat savu apgāda izdevējpolitiku?

- Izdodam tikai vērtīgus darbus –

arī gados jaunu autoru sacerējumus. Protams, meklējam grāmatām sponsorus. Mūs atbalsta Kultūrkapitāla fonds, Francijas vēstniecība Latvijā, Francijas Kultūras ministrija un Francijas Arlietu ministrija. Sadarbojamies ar Sorosa fondu Latvijā.

- Jūs esat ne tikai apgāda vadītāja, bet arī franču literatūras tulkotāja...

- Jā, tikko esmu iztulkojusi Fuko grāmatu par cietuma rašanos "Uzraudzīt un sodīt". Drīz tā iznāks manā apgādā. Saistīja grāmatas galvenā doma: "Mēs dzīvojam uzraudzītā sabiedrībā". Autors pierāda, ka cietumu sistēma, kāda tā izveidojusies un pastāv pasaulē, nebūt neveicina cilvēku atdzimšanu un atgriešanos sabiedrībā.

Frančiem filozofiskā un socioloģiskā literatūra ir gana spēcīga un interesanta.

- Kāda ir jūsu maksa par sapni?

- Man tas ir izaicinājums: iespēja darīt tik tiešām sirdij tuvo, to, ko vēlos. Un būt precīgai par visu, kas izdodas.

Tas nekas, ka visa nauda jāiegulda ražošanā, jāatdod tipogrāfijas procesiem, autortiesībām.

Domāju, ka 18 procentu lielais pievienotās vērtības nodoklis grāmatām ir absurds. Francijā šis nodoklis ir tikai 5,5 procenti. Turklāt, maksājot tipogrāfijai, pievienotās vērtības nodoklis jau ir samaksāts. Tātad iznāk maksāt divkārt.

- Jūs esat ne tikai grāmatizdevēja, bet arī publiciste, rakstījusi galvenokārt par franču kultūru.

- Esmu rakstījusi par tēmām, kuras man ir tuvas un mīļas. Vienmēr svarīgi ir bijis nekastrēties par to, ko daru. Jāpazīnās, vai padarītais pašai dara kaunu vai godu. Gribētos uzrakstīt par pēdējā laika aktualitātēm. Bet – vai vajag? Man vispār nepatīk angažēti darbi. Nepatīk spēle vienos vārtos. Un nepatīk jau minētā pašpietiekamība.

Intervējusi VUJA APINĪTE

VASARAS CEĻOS

Ceļojums uz ziemeļiem. Sāmsala

(Nobeigums. Sākums "UA" nr.1)

Līdz Igaunijas robežai, šķiet, aizriepojām vienā elpas vilcienā. Ar katru nobraukto kilometru ainava kļūva arvien ziemeļnieciskāka. Patraucāmie garām Ainažu randu plāvām, un drīz jau klāt bija robežkontroles punkts Ikla ar sirreāli milzīgiem vēja dzinējiem līdzenumā. Ceļā devāmies, saulei spīdot, bet Igaunijā mūs sagaidīja miglas vēli un vēsums.

Izbraucām cauri kūrortpilsētai Pērnavai, kas var lepoties ar skaistu, smilšainu piekrasti. Pat Somijas prezidente šovasar esot izmēģinājusi Baltijas jūras ūdeni tieši šajā vietā un atzinusi to par labu esam. Noskaņojums visiem bija možs, Zablovskas kunga stāstījumu papildināja Tāmāra Eglīte, Tenu Karma un Rūtas Vārnas anekdotes. Izteikties pie mikroфона varēja ikviens. Ceļā sveicām jubilāri Aleksandru Mežali. Manuprāt, lielisks veids, kā pavadīt dzimšanas dienu – ceļā. Beidzot sasniedzām prāmi, kuram mūs bija jāaizved uz ceļamērķi.

Pēc pusstundas brauciena bijām Muhu salā. Tā ir jaunāka nekā Sarema sala, augāja ziņā kailāka, mazāk apaugusi. Tā izcēlusies no jūras samērā nesen, apmēram pirms 8000 gadu. Mūsu pirmā pieturvietā bija Ugu klinčis – akmeņains, spēcīgiem kadiķiem biezi noaudzis, klinšains jūras krasts.

Skarbs skaistums. Tikai akmeņaināno taciņu tiklojums liecināja, ka nesam vienīgi, kuri spēruši kāju šajā salā. Arī braucot tālāk, uz ceļiem gandrīz tikpat kā nebija mašīnu, un arī cilvēki koncentrējušies vairāk apdzīvotās vietās. Īsta paradīze vienuļņiekam. Gaisš šeit arī ir īpašs – jūra un kadiķi veido spirtu kokteili.

Vidi dabiski papildina bākas, to šeit nav mazums. Tipiska salu ainava ir alvari, kas ir unikāli, tos brauc pētīt zinātnieki. Tas ir biotops, kam raksturīga akmeņaina, nabadzīga augsne, kadiķu audzes. Arī citi koki šeit drīzāk ir kociņi, pat ozoli šķiet kā punduri salīdzinājumā ar saviem leknākās vietās augušajiem brāljiem. Lai noturētos šādā zemē, vajadzīgs sīkstums.

Koguvā iebraucot, radās pirmā iespēja izvēlēties vietējos suvenirus – izstrādājumus no kadiķa un dolomīta. Tas ir vietējais akmens, pelēks ar dzislojumu, un apstrādāts tas šķiet mīksts kā samts. Kogulu ir ciems, kas pārtapis par muzeju, tam raksturīgas vienstāva mājas ar niedru jumtiem un sūnām noaugušu akmeņu sētiem. Kādreiz te bijis slavenā igauņu rakstnieka Juhana Smūla muzejs. Aplūkojām Emu dzirnavas, Muhu cietokšni, palikuši vaļņi un akmens krāvēji. Muhu salā arī uzcelts pieminētais "Ausmas māte", tas veltīts igauņu jaunekļiem, kuri krituši, cīnoties par dzimtenes

brīvību. Uz salas ir arī stādīti priežu meži, veidoti pēc Otrā pasaules kara. Tālāk mūsu ceļš veda uz Sarema salu pāri dambim, kas pabeigts 1898. gadā. Tā abās pusēs, ja laimējas, var redzēt dažādus ūdensputnus.

Kā stāstīja Zablovskas kungs, Sarema ir Igaunijas priekšpostenis. Sarema ir īpatnēja daba, tajā ir samērā maigs klimats, jūtama Gofa straumes ietekme. Sarema tiek "apsildīta" vairāk nekā pārējā Igaunija. Savulaik būdami relatīvi blīvi apdzīvota, Sarema pretojās vikingsiem, kamēr tiem nācās salgt mieru ar vietējiem iedzīvotājiem. Vikingi pat atbalstījuši sāmsaliešus sīrojumos pa Baltijas jūru. Jau no seniem laikiem Sarema sievietes ir daudz vairāk nekā vīrieši. Stāsta, ka katram sāmsalietim senatnē bijušas vismaz divas "neigauņu" meitenes.

Sarema var redzēt to, kā nav nekur citur Baltijā. Salas pacēlušās no jūras ap 30 tūkstošu gadu atpakaļ. Raksturīgs uz visām salām ir ēcis jeb kadiķis un alvaru zāle. Senāk, kad uz salām vairāk ganījās cūkas un aitas, kadiķi tikuši īpaši apgrauzti.

Valju baznīca, kas celta apmēram pirms 800 gadiem, ir vecākā akmens baznīca Igaunijā. Tā saglabājusies un tagad stāv askētiska un varena, glabājot vēstures noslēpumus. Ap to akmens sēta, ka jau daudzviet uz salām.

Iekšpusē dveš vēsums, izklīdēta gaisma iespid caur spilgtiem mozaīku gabaliņiem augstajās logos.

Kali aplūkojam ezeru, kas izveidojies pēc meteorīta nokrišanas. Skats tik tiešām ir iespaidīgs – jādūmā, cik milzīga bija jābūt masai, kas izsītu akmeņainajā zemē šādu rētu. Meteorīts nokritis apmēram pirms 3500 gadiem, šeit atrasti meteorīta gabali. Tā ir bijusi arī svētvietā. Ūdens kāsa ezerā pastāvīgi mainās, mūs tas sagaidīja svina pelēks. Noslēpumaina vieta ar īpašu auru.

Mūsu naktsmitne paredzēta Kuresarē, šis nosaukums tulkojumā nozīmē – "Stārķu sala". Kuresare ir Sarema galvaspilsēta, un ievērojamākais apskates objekts tajā ir XIII gadsimtā celtā baznīca un vecpilsēta. Pilsētā ir ap 16 000 iedzīvotāju. Esam nedaudz paguruši garajā ceļā, un baznīcu atstājam rītdienai.

Pilsētā visi pagalmi uzkrītoši kārtīgi, ziedu tajos mazāk nekā rūpīgi apgriezti dzīvzogu. Ielas patukšas, lai neteiktu, ka uz tām nav neviena. Mūsu autobusu neuztīcīgi aplūko resns, ruds igauņu kaķis. Vai te visi ir tādi?... Naktsmājas ir neliela, bet izcili mājīgā viesnīca "Olivia". Visi izklist pa istabām. Te ir duša un sauna. Kas vēl vairāk vajadzīgs nogurušam ceļotājam? Daži aizklist vakara pastaigā pa patukšo, mierīgo pilsētu, kas atgādina

kādu no Latvijas mazpilsētām. Atklāju mājīgu kafējnicu un mākslas galeriju, kuras logā izlikti igauņu keramikas darbi. Par viņas darbiem sajūsmīnājās arī Rīgas izstāžu zālēs...

Nakts ir skaidra, zvaigžņota debess klājas pāri kaut kur uz salas jūrā... No rīta jau astoņos tiekām "pabroti" un braucam uz Kuresares pili. Tā ir sena, iespaidīga akmens celtnē ar augstiem vaļņiem un kanāliem visapkārt. Tapat redzama arī jūra.

Pangas augstā, akmeņainā klinčis ir viena no pēdējām vietām, kur piestājam. Jūras vēji plūina mūs no visām pusēm, un krasts ir draudīgs. Neuzmanīgs solis un... Lejā plešas jūra un šķiet, zaļganpelēkais ūdens pie krasta vēl ir sekls. Tālāk jūrā redzamas tumši zilās joslas. Mazliet skumji tik ātri atvadīties no Saremas, bet laiks ir nepielūdzams. Braucieni ar prāmi un esam kontinentā.

Atpakaļceļā Sociālā dienesta vadītāja Kleperes kundze izsaka pateicību visiem atbalstītājiem.

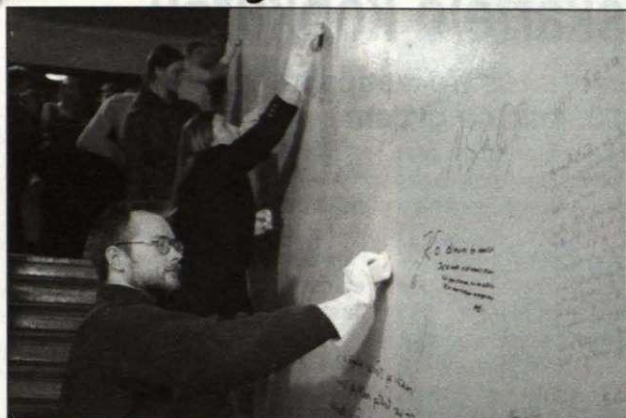
Ceļojuma laikā es redzēju, kā atraisījās cilvēki, kāda interese bija par visu, kā smaidi uzplauka sejās. Jauneklīga un priekpilna Universitātes pensionāru kompānija! Šīs divas dienas es nosauktu par īstu dzīvošanu. Gaidīsim nākamo ceļojumu!

ANDA LASE

TAS VAR JŪS INTERESĒT

Dzejas dienas Universitātē

13. septembrī LU Filoloģijas fakultātē norisinājās Dzejas dienu pasākums, kurā ar lasījumiem uzstājās Nora Ikstena, Astrīde Ivaska, Valdis Rūmnieks un Māris Salējs.

"Vārdam ir spēks – ar to var iznīcināt, var arī pacelt," ievadrunā teica profesore Janīna Kursīte.

Nora Ikstena stāstīja, ka pirms gada, dodoties brīvdienās uz Ņujorku, viņa mēdza uzmušrināties ar rakstnieka Lopes de Vegas pozitīvi uzlādētiem teicieniem, kas bija lasāmi šur tur lielpilsētas ielās, piemēram: "Tu piepildīsi savu sapni." Tagad tas viss, arī narcišu lauki, kas uzplaukst pavasaros, guļ zem drupām. Nora Ikstena pauda neizpratni par to, kas ir šī cilvēciski nepareizā enerģija, kas liek darīt šādas lietas.

Sekoja Janīnas Kursītes aicinājums nomazgāt no fakultātes sienām "nevārdus" – ar cimdiem rokās. Tos rakstījusi nezināmi, jauni noskaņoti cilvēki. Aicinājums nekavējoties guva atsaucību.

Uzstājās trimdas dzejniece Astrīde Ivaska, ar savu dzejoļu lasījumu. "Valoda, tu esi sazarojis koks, mēs – putni..."

Literāts Valdis Rūmnieks novēlēja dzejai nekad nezaudēt savu dvēseles spēku.

Dzejas dienas Universitātē deva lielisku iespēju pulcēties īstajiem dzejas interesentiem, gūt jaunas izjūtas, kā arī iegādāties jaunas grāmatas. Īpašu noskaņu radīja Valda Muktupāvela mūzika.

ANDA LASE

Kristina Allika

*Vienmēr Tev būs bail
Būt pamestam un liekam.
Vienmēr Tev būs bail
Būt naidnieku vidū.
Vienmēr Tev būs bail
Teikt vārdus: "Es nemīlu!"
Vienmēr Tev būs bail
Būt augstāk par zemi.*

*Vienmēr būs kāds,
Kas pārprātis Tevi.
Vienmēr būs kāds,
Kam roku sniegt.
Vienmēr būs kāds,
Kas sarkstot melos.
Vienmēr būs kāds,
Kam sauli Tu sniegsi.*

***

*Reizēm gribas
Būt vienam un pamestam,
Reizēm gribas,
Lai pasaule sadegtu.*

*Pieklauties ciešāk
Pie savas sirds
Paļauties liktenim
Šodien vai rīt?*

*Reizēm gribas,
Lai nodzēs gaismu.
Reizēm vajaga
Kaut nedaudz smaidu.*

*Pieklauties ciešāk
Pie mātes krūtis,
Paļauties liktenim
Šodien vai rīt?*

"LU ir vadošā augstskola Latvijā"

Klāt ir kārtējā mūsu Alma mater dzimšanas diena. Svētku reizē uz sarunu esam aicinājuši LU profesoru IMANTU FREIBERGU.

Desmit gadu vecumā, 1944. gadā, kopā ar vecākiem viņš atstāja Latviju un devās bēgļu gaitās uz Vāciju. Sekoja dzīve Francijā, kur Imants ieguva vidusskolas izglītību. Kopš 1954. gada viņa dzīve ritēja Kanādā, maģistra grāds inženierzinātnēs tika iegūts Toronto universitātē. Tolaik Imants satika savu dzīvesbiedri Vairu Viķi (šobrīdējo Latvijas Valsts prezidentu).

No 1961. gada strādāja par datorzinātņu speciālistu IBM firmā Monreālā, tad McGill universitātē ieguva doktora grādu informātikā. No 1976. līdz 1999. gadam profesors Imants Freibergs strādājis Kvebekas universitātē, kur vadījis informātikas studiju programmas. Kā profesors-viesis bijis Francijas Monpeljē universitātē un Oksfordas universitātē Anglijā. Latvijā ar ģimeni atgriezies 1999. gada oktobrī.

Kopš 2000. gada profesors Imants Freibergs ir informācijas tehnoloģiju speciālists LU IT daļā, kā arī ārštata IT konsultants Valsts prezidentes kancelejā.

Viņa profesionālais un pētniecības darbs galvenokārt saistīts ar programmatiku. Viņš ir līdzstrādnieks vairāku liela mēroga sistēmu izstrādē. Iniciators vairāku latviešu dainu krājumu transkripcijai datoriem lasāmā formā. Grāmatas "Saulas dainas" līdzautors un "Saulas dainu indeksa" autors.

Profesors Imants Freibergs ir Latvijas Zinātņu akadēmijas goda doktors. Ievēlēts arī par Latvijas Informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju asociācijas (LITTA) prezidentu.

Kāda ir jūsu darbošanās Universitātē?

- Strādāju IT daļā, un viens no virzieniem ir telekomunikāciju tīklu projektēšana. Jādomā arī par to, kā saslēgt akadēmiskos "tīklus" ar Eiropas "tīkliem".

Esmu arī informātikas profesors Promocijas padomē. Tajā izskatām kandidātus promocijai par profesoriem.

Strādāju arī darba grupā, kurā ir pārstāvji gan no LU, gan Tehniskās

universitātes. Apspriežam, kādā veidā varētu celt mūsu cilvēcisko potenciālu pētniecībā, jaunu ideju, pakalpojumu radīšanā.

Dzīvojam informācijas sabiedrībā, kur galvenā vērtība ir "smadzeņu potenciāls" – zinoši speciālisti. Svarīgi, lai mūsu cilvēki būtu pēc iespējas izglītotāki. Šajā jomā ir jābūt augstam līmenim. Nepietiek ar bakalaura grādu, bet ir jāiet uz maģistra vai doktora grādu. Ir tā, ka doktorantu ļoti trūkst. Gadā Latvijā apmēram 40 cilvēki aizstāv doktora disertāciju – tas ir visās zinātnēs kopā. Tas nav pietiekoši.

Ko darīt, lai būtu vairāk augsti kvalificētu speciālistu?

- Jārada apstākļi, lai viņi varētu studēt, lai viņiem nebūtu jāstrādā pilnu laiku, disertācijai veltot tikai sestdienas un svētdienas. Svarīgi arī atjaunot datortehniku, laboratorijas, lai

nebūtu nekādas pretī ieguldīt vairākus miljonus mūsu infrastruktūrā, universitātēs, laboratorijās. Ja tas viņiem dod zināmas priekšrocības, piemēram, no nodokļu atlaides viedokļa.

Svarīgi arī būtu dot universitātēm vairāk apsaimniekošanas tiesību. Pagaidām saimnieks ir valsts, bet universitātēm "rokas ir ļoti sasietas" attiecībā uz to, ko drīkst darīt, piemēram, uz ēkām, uz īpašumiem, uz patentiem, uz darbinieku algām. Viss ir ļoti ierobežots. Ja augstskolām būtu vairāk brīvības šajā ziņā, tas arī veicinātu apstākļus jauno speciālistu apmācīšanā.

Kādus jūs redzat LU studentus?

- Studenti ir ļoti centīgi, bet diemžēl daudzi no viņiem ir spiesti arī strādāt, jo to budžeta vietu jau nav daudz. Arī tie, kuri studē par budžeta

stāko izglītību. LU ir viena no vadošajām, ja ne visvadošākā mūsu valstī. Tās iestrādes un tradīcijas jau ir daudzu gadu desmitu garumā. Tāpat ir arī zināmas infrastruktūras, lai gan arī tās ir daļēji atjaunojamas. Ir mācībspēki un daudzi studētgrībošie, īpaši tādās zinātnēs kā fizikā, matemātikā, datorzinātnēs. Latvijas studenti ir ieinteresēti veidot savu karjeru. Dažās citās valstīs, kā, piemēram, Dānijā, viņi pat nevar atrast pietiekoši daudz kandidātu, kas gribētu studēt informācijas tehnoloģijā.

Viens virziens LU būtu profesionālās izglītības virziens, ar trīs gadu programmu. Tie būtu informācijas tehnoloģiju speciālisti – ar augstāko profesionālo izglītību. Viņi varētu strādāt par programmētājiem – tīklu administratoriem, datu bāzes administratoriem. Šāds profesionālais izglītības vir-

Imants Freibergs

ku aizņem dažādi protokolārie pasākumi. Esmu arī iesaistījies profesionālās asociācijās, piemēram, esmu LITTA's (Latvijas Informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju asociācijas) prezidents. Tas prasa laiku. Šajā asociācijā ir gan firmas no IT industrijas, gan arī individuāli biedri – informācijas tehnoloģiju speciālisti. Viņi kopā reprezentē visu šo industrijas nozari, kas ir ļoti perspektīva Latvijai. Jo ir ļoti liela vajadzība pēc šīm tehnoloģijām un šāda veida darbaspēka. Pasaulē tas ir liels deficīts.

Palaikam vēl iznāk arī nodarboties ar folkloru. Kopā ar prezidentu esmu strādājis pie datu bāzēm par Barona dainām un Saules dainām. Esmu veicis arī dažādu dainu apstrādes līdzekļu un programmatiku darbarīku izstrādi. Tā ir mana interese joprojām, un arī tur vajadzētu iesniegt pētniecības projektus, lai varētu dabūt kādu atbalstu no ES. Varētu izstrādāt projektus, bāzētus uz multimedijiem. Tagad datorā tiek ieskenēti Barona oriģinālie rokraksti. Būs virtuālais Dainu skapis. Tos tad varētu saistīt ar dziesmu tekstiem, kas arī mums ir pieejami datorlasāmā formā no publicētajiem tekstiem, kas ir sējumos. Vēl tur var piesaistīt melodijas. Iespējams vēl kāds videoklips – tautasdejas, rotaļas. Tā mūsu kultūru varētu parādīt citām tautām. Tagad mūsu Dainu skapis ir ieviests pasaules garamantu reģistrā. Tas ir atzīts kā kaut kas ļoti vērtīgs pasaules kultūrā.

Tā kā dzīve man ir ļoti interesanta, jo allaž netrūkst darba.

Profesoru Imantu Freibergu
uzklausījusi MĀRA SADOVSKA

"Lai mūsu "smadzeņu" potenciāls, "cilvēcīgais" potenciāls paliktu Latvijā un turpmāk mācītu citus"

varētu veiksmīgi veikt pētījumus. Jāsaistās ar starptautiskajām universitātēm. Svarīgi ir arī atjaunot mācībspēkus, jo viņu caurmēra vecums ir 58 gadi. Nepieciešami ir jaunie mācībspēki. Arī tas ir saistīts ar finansēm. Jauns cilvēks ar ģimeni nevar atļauties strādāt par profesoru vai docentu, jo Universitātē ir samērā mazas algas, salīdzinot ar privātajām firmām. Īpaši tādās jomās kā informācijas tehnoloģijas, nemaz nerunājot par darbu ārzemēs. Ja cilvēks tur aizbraucis mācīties, pēc beigšanas parasti tiek piedāvāts darbs. Vai viņš pēc tam atgriezīsies Latvijā – tas ir jautājums. Šobrīd apmēram 1000 Latvijas zinātnieku atrodas ārzemēs. Svarīgi ir veicināt viņu atgriešanos. Kontaktus viņi ir nodibinājuši, un sadarbība turpināsies.

Vai redzat tam risinājumu?

- Procesā ir jāiesaistās arī valstij. Jāveido noteikta nodokļu politika, jāmaina fiskālā stratēģija. Jārada apstākļi ārzemju investīcijām pētniecības nolūkiem. Ir tādās ārzemju firmās, kurām interesē mūsu speciālisti, un tām

līdzekļiem – parasti strādā. Tādēļ viņi nevar nodoties pilna laika studijām. Tā nereti studiju laiks ievēlās. Daudzi neiztur šo "maratonu" un "atkrīt". Daudzi arī šī iemesla dēļ neturpina studijas maģistrantūrā un doktorantūrā.

Jūsu vērtējums par Latvijas Universitāti?

- Attiecībā uz informācijas tehnoloģiju, uz datorzinātnēm, manuprāt, esam līmenī un spējam sacensties ar jebkuru citu Eiropas universitāti. Lai gan viņiem varbūt infrastruktūras iespējas ir labāk attīstītas. Mums ir jācinās arī par finansēm, jo, piemēram, mācībspēki nespēj tā sagatavoties kā vajadzētu – daudzi no viņiem strādā 2 – 3 augstskolās, lai savāktu algu, un tas nav optimālākais variants.

Jūsu dzīvesbiedre – Latvijas Valsts prezidente Vaira Viķe-Freiberga ir LU Goda doktore. Vai kopā esat pārrunājuši, kāda varētu būt Universitātes nākotne?

- Īpaši kopā mēs to neesam apsprieduši. Es saredzu, ka valstī jāliek pareizais uzsvārs uz izglītību, uz aug-

stāko izglītību. LU ir viena no vadošajām, ja ne visvadošākā mūsu valstī. Tās iestrādes un tradīcijas jau ir daudzu gadu desmitu garumā. Tāpat ir arī zināmas infrastruktūras, lai gan arī tās ir daļēji atjaunojamas. Ir mācībspēki un daudzi studētgrībošie, īpaši tādās zinātnēs kā fizikā, matemātikā, datorzinātnēs. Latvijas studenti ir ieinteresēti veidot savu karjeru. Dažās citās valstīs, kā, piemēram, Dānijā, viņi pat nevar atrast pietiekoši daudz kandidātu, kas gribētu studēt informācijas tehnoloģijā.

Kādas jūs redzat perspektīvas daudzajām augstskolām?

- Ja tās var pastāvēt, tātad vajadzība ir. Manuprāt, tas ir labi, ka dažādās Latvijas pilsētās ir augstskolas, ka augstāko izglītību iespējams iegūt arī citur, ne tikai Rīgā. Visi jau nevar atļauties braukt uz Rīgu un dzīvot kopmītnēs vai pie draugiem. Augstāko izglītību var iegūt citās Latvijas pilsētās, bet maģistrantūras studijas jau var turpināt Rīgā.

Ko vēlat LU dzimšanas dienā?

- Augstu laimi un prieku mūsu Universitātei! Lai mums būtu daudz sekmīgu diplomandu. Viņi būs tie, kas Latvijas ekonomiku cels nākotnē. Lai mūsu "smadzeņu" potenciāls, "cilvēcīgais" potenciāls paliktu Latvijā un turpmāk mācītu citus.

Jūsu ikdiens ir ļoti piepildīts – kas ir tās spilgtākie brīži?

- Ir ļoti daudz ko darīt. Vairāk, nekā es sākumā biju domājis. Noteiktu lai-

IEPAZĪSIMIES

"Atziņa Latvijā man ir ļoti nozīmīga"

Otrais Pasaulē latviešu zinātnieku kongress bija svarīgs notikums Latvijas šisvasaras dzīvē. Uz to bija ieradies arī profesors JURIS HARTMANIS no ASV. Viņš ir izcils latviešu izcelsmes datorzinātnieks, saņēmis Tjūringa prēmiju, kura informātikā atbilst Nobela prēmijai, izveidojis Datorzinātņu departamentu Kornela universitātē, kas ir viens no vadošajiem ASV. Lai gan profesors Juris Hartmanis strādājis plašā diapazonā, galvenā viņa pētniecības tēma ir algoritmu sarežģītība.

Latvijā pazīstams arī profesora māsu – rakstnieci Astrīdi Ivasku, kura ir pārcēlusies šeit uz dzīvi.

Kāds ir bijis profesora dzīves ceļš un ko viņam nozīmē Latvija – par to šī saruna.

- Kāds bija jūsu izglītības ceļš?

- Kad 1944. gadā atstājām Latviju, nonācām Vācijā – Mārburgā. Latviešu

nometnē beidzu latviešu vidusskolu, tad Mārburgas universitātē studēju fiziku. Pēc pāris gadiem radās iespēja ceļot uz ASV. Tur sekoja studijas matemātikā. Doktora grādu matemātikā ieguvu Kalifornijas Tehnoloģiskajā institūtā. Strādāju gan Kornelā, gan Ohaio universitātē. Tad sekoja septiņu gadu ilgs darbs industrijā – uzņēmuma "General Electric" laboratorijā. Tur "iegāju" tik interesantajā datorzinātnes pasaulē. Pēc tam 1965. gadā saņēmu Kornela universitātes uzaicinājumu vadīt tās jauno datorzinātņu programmu. Lai gan daudz laika esmu pavadījis gan Vācijā, gan Kalifornijā, manas darbības bāze allaž ir bijusi Kornela universitāte.

- Par kādiem pētījumiem ASV jums piešķīra augstāko balvu informātikā?

- To saņēmu par darbu, ko veicām kopā ar kolēģi Diku Rihardu Stornu. Tas bija darbs rekināšanas sarežģītības teorijas attīstībā.

- Kāda iznāca atkalredzēšanās ar Latviju?

- No pagājušās vasaras un šīs reizes ceļojuma uz Latviju redzu, ka Latvijas datorzinātne ir ļoti attīstījusies un tajā darbojas stipri cilvēki. Manup-

rāt, Latvijai vispār būtu vairāk jākoncentrējas uz cilvēku izglītošanu datorzinātnē un jāpiedāvā izbaudīt iespējas, kādas ir informācijas tehnoloģiju un sistēmu būvēšanā.

Mans padoms ir – atbalstiet datorzinātņi!

- Otrajā Pasaulē latviešu zinātnieku kongresā jūs saņēmt Zinātņu akadēmijas Lielo balvu. Kādas emocijas tas jūso raisīja?

- Burvīgi, ka es tā tiku godāts. Atziņa Latvijā man ir ļoti nozīmīga. Toreiz es kā jauns cilvēks – 15 gadu vecumā atstāju Latviju. Jau tad, ejot pa Raiņa bulvāri un redzot studentus ejam iekšā un ārā no Universitātes, biju pārliecināts, ka arī es šeit studēšu. Šie garīgie sakari ar Latviju, vēsture – tas viss man ir ļoti svarīgs.

Mana māsa ir atgriezusies Latvijā. Es biju ļoti pārsteigts un iepriecināts, kad, ejot uz Doma baznīcu – ērģelmūzikas koncertu, tik daudzi cilvēki sveicinājās ar manu māsu, ru-

"Ja ir pārliecība, ka Latvijā ir stipra programma datorzinātnē, tad arī industrijai rodas lielāka interese..."

nājās, apsveica viņu. Pārsteidzoši, ka tik daudzi viņu pazīst!

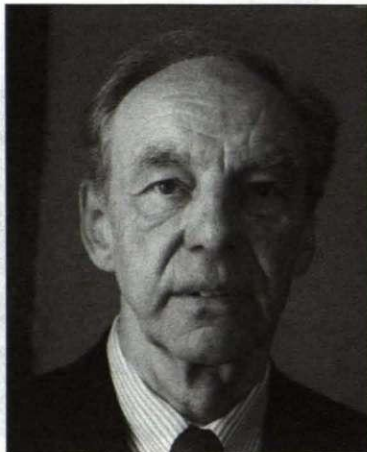
Par Latvijas akademiķiem, īpaši skaitļošanas zinātnē, man ir ļoti labs iespaids. Brīnīšķīgi, ka viņi piedalās vispasaules zinātnes darbībā. Jau pieņemtie profesori Jānis Bārdiņš un Rūsiņš Freivalds – tas darbs, ko viņi darīja vēl padomju laikā, bija pazīstams ārpus Latvijas. Tagad arī viņi paši ir plaši pazīstami.

- Vai redzat iespēju ārzemēs izglītību apguvušajiem latviešu zinātniekiem lasīt lekcijas arī Latvijas augstskolās?

- Manuprāt, būtu lieliski, ja vairāk zinātnieku ārvalstīs, paturot savu bāzi tur, daļu no sava laika varētu pavadīt Latvijā. Piemēram, gadu vai semestri. Tā būtu vērtīga sadarbība.

Nenoliedzami arī, ka tagadējā vecākā paaudze datorzinātnē ir jau gados. Būs dūšīgi jāstrādā, lai jaunos zinātniekus paturētu Latvijā un radītu viņiem labas iespējas.

- Vai arī Latvijas studentiem būs iespēja noklausīties kādas

jūsu lekcijas?

- Kad mana māsa ir šeit, arī es ceru kādu ilgāku laiku pavadīt Latvijā. Par šo iespēju nopietni domāšu. Savukārt esot ASV, būšu saziņā ar domāšanu par zinātniekiem dzimtenē.

- Jūsu vēlējumus studentiem un mācībspēkiem, jauno mācību gadu uzsākot?

- Lielus panākumus un labus rezultātus pētniecībā! Tas parāda Latvijas zinātniskos sasniegumus un, kā jau teicu, ka šeit ir pasaules klases zinātnieki un ļoti labi studenti. Ceru, ka veiksmīgie pētniecības rezultāti tiks publicēti un būs pazīstami. Tas palīdz arī citā jomā. Ja ir pārliecība, ka Latvijā ir stipra programma datorzinātnē, tad arī industrijai rodas lielāka interese un iespējas to izmantot, un ir arī ārzemju ieguldījumi.

- Kas jums pašam ir zinātne?

- Zinātne – tā ir bijusi mana dzīve. Milzīgi liela un interesanta. Ne tik vien datorzinātnē, es interesējos arī par fiziku, bioloģiju. Tagad bioloģijā tiek lietots daudz datorzinātņu tehnikas. Man ir bijis liels prieks piedzīvot, kā datorzinātne sākās, attīstījās, un piedalīties visā šajā procesā. Esmu izbaudījis šīs idejas un domas. Tas ir bijis ļoti interesanti.

- Darbā nekad nebijusi spiests darīt kaut ko, kas man nepatika. Visu, ko darīju, es gribēju darīt. Tajā ziņā zinātne man ir devusi lielas iespējas un ļoti interesantu dzīvi.

MĀRA SADOVSKA

JŪSU ZINĀŠANAI

ASV vēstniecība izsludina
gadskārtējo konkursu

uz Hūberta H. Hamfrija stipendiju programmu 2002./2003. mācību gadam

Šī viena gada stipendijas programma ir domāta profesionāļiem, kuriem ir spējas un vēlēšanās izmantot paša izvēlētu, neatkarīgu mācību programmu kādā no vadošajām ASV universitātēm. Šī stipendija paralēli sniedz iespēju iegūt darba pieredzi izvēlētajā nozarē, strādājot praksē kādā no ASV firmām vai aģentūrām, kas atbilst stipendiāta darba pieredzei un nākotnes plāniem. Programmas noslēgumā tiek piešķirts ASV valdības sertifikāts.

Prasības kandidātiem:

- augstākā izglītība;
- vismaz piecu gadu darba pieredze;
- labas angļu valodas zināšanas (TOEFL testa rezultāti iesniedzami ASV vēstniecības Preses un kultūras nodaļā līdz š. g. 15. novembrim).

Hamfrija stipendija tiek piešķirta konkursa kārtībā kandidātiem ar vēlmi strādāt sabiedrības attīstības labā, sabiedriskajā vai privātajā sfērā šādās studiju nozarēs:

- Dabas resursu un vides administrācija;
- Likumdošana un sabiedrības administrācija;
- Ekonomikas zinātnes;
- Lauksaimniecības zinātnes/ekonomika;

Fulbraita stipendiju konkursu 2002./2003. mācību gadam

Šādās kategorijās:

- studentiem, kuriem ir bakalaura grāds vai tāds tiks iegūts 2001./2002. mācību gadā;
- profesoriem un pētniekiem ar doktora grādu;
- skolotājiem, kuri vēlas mācīt savu priekšmetu kādā no ASV skolām.

Šai programmai drīkst pieteikties Latvijas pilsoņi un pastāvīgie iedzīvotāji. Studenti, profesori un pētnieki var pieteikties uz jebkuru studiju vai pētniecības nozari, izņemot precīzas zinātnes, t. i., matemātiku, fiziku, ķīmiju un medicīnu. Skolotāji drīkst pieteikties mācīt ASV skolās jebkuru mācību priekšmetu, konkursa laikā pierādot labas angļu valodas zināšanas. Stipendija tiek piešķirta uz vienu

- Finanšu un banku zinības;
- Personāla vadība un menedžments;
- Pilsētu un reģionālā plānošana;
- Narkotisko vielu pielietošanas epidemioloģija/profilakse/izglītība/ārstēšana;
- Sabiedrības veselības politika un administrācija;
- Izglītības un zinātnes plānošana;
- Jurisprudence un cilvēktiesību zinātnes;
- Komunikācijas un žurnālistika.

Hamfrija stipendijas ietvaros stipendiātam tiek nodrošināta starptautiskā aviobijete, apmaksāta universitātes mācību maksa, apdrošināšana un ikmēneša stipendija.

Pieteikuma veidlapas lūdzam saņemt ASV vēstniecības Preses un kultūras nodaļā, Smilšu ielā 7, katru darbadienu no plkst. 8.30 līdz 17.30, kā arī ASV vēstniecības mājas lapā: (anketām jābūt aizpildītām ar datora vai rakstāmmašīnas palīdzību).

Aizpildītas pieteikuma veidlapas (viens oriģināls un četras kopijas) iesniedzamas ASV vēstniecības Preses un kultūras nodaļā līdz š. g. 3. oktobrim.

Jautājumus par šo stipendiju lūdz adresēt Zandai Ozerei, izglītības un kultūras programmu speciālistei. Tālrunis: 7216565 vai e-pasts: cult@mail.usis.bkc.lv.

mācību gadu. Profesoriem un pētniekiem ir iespēja pieteikties uz īsāku laika periodu, sākot no trīs mēnešiem.

Pieteikuma veidlapas lūdzam saņemt ASV vēstniecības Preses un kultūras nodaļā, Smilšu ielā 7, katru darbadienu no plkst. 9.00 līdz 17.30, kā arī ASV vēstniecības mājas lapā:

Aizpildītas pieteikuma veidlapas (viens oriģināls un četras kopijas), kā arī visi nepieciešamie dokumenti iesniedzami ASV vēstniecības Preses un kultūras nodaļā, Smilšu ielā 7, līdz š. g. 17. oktobrim.

Jautājumus par šo stipendiju lūdz adresēt Zandai Ozerei, izglītības un kultūras programmu speciālistei. Tālrunis: 7216565 vai e-pasts: cult@mail.usis.bkc.lv.

LU - 82

Gatavošanās mūsu Alma mater atklāšanas svētkiem 1919. gada 28. septembrī

1., 4. lpp.

caur studentu biroja starpniecību pieteikties, pēc iespējas lētāku vietu skaitu.

Jautājumā par rauda rikošanas vietu nolēm jūsdot lietu noskaidrot sakarā ar tehniskiem apstākļiem Rīcības Komitejā.

Lejpus uzstāda jautājumu, vai kā svētku viesi nebūtu vēl aicināmi Sabiedroto valstu redzamākie pārstāvji Vilsons, Čerčils, Klemanso, Lloids Džordžs 8.

Nolemj, lai neradītu precedentu attiecībā uz pārējām valstīm, Sabiedroto valstu priekšstāvjus neuzaicināt.

Svētku norise, kā redzams no protokolēm, tikusi apspriesta arī 23. un 26. septembra sēdēs, kad precizēti dažādi sīkumi – ko vēl aicināt un ko ne, kā jāierodas tumsos uzvalkos u. tml. Dalībnieku skaits tika stingri limitēts, rēķinoties ar to, ka aulās (tag. Mazā aulā) maksimālā ietilpība būtu mērojama 420 cilvēkiem (iepriekšcītētā sarakstā 404), turklāt izglītības ministrs papildus bija uzaicinājis 33 augstskolu pārstāvjus, no kurām lielākoties tika saņemtas apsveikuma telegrammas. Būtiskāks bija ārsta Ādama Butuļa (1860 – 1938) rosinājums 26. septembra sēdē augstskolai atklāšanas svētkos pasniegt kādu reālu balvu, proti, pilsētas slimnīcas (tag. Rīgas 1.

slimnīcu un Paula Stradiņa klīnisko slimnīcu), taču saņēma sava kolēģa Gustava Reinharda (1868 – 1937), kas bija arī Veselības departamenta direktors, iebildi, ka paredzamas grūtības ar slimnīcu uzturēšanu. Ā. Butulis savukārt piekāpās un paskaideroja, ka domāta nevis uzturēšana, bet slimnīcu nodošana augstskolas lietošanā. Gan zēl, ka tas, ko tolaik varēja atrisināt acumirkli, turpmāk pārvertās par ietilpīgu problēmu.

Paša svētku norise plaši tika aprakstīta laikrakstos, bet divus gadus vēlāk – P. Dāles sastādītā apkopojumā "Vēsturisks pārskats par Latvijas Augstskolas nodibināšanu un viņas darbību pirmā (1919./20.) mācības gadā", tā ka pie tā sīkāk nebūtu jākavējas. Gan dažas sīkas novirzes no plānotā bija, toties valsts himna sajūsmīnātībā tika dziedāta trīsreiz, apsveikumus teica gan Taņas Padoles priekšsēdētājs Jānis Čakste, gan ministru prezidents Kārlis Ulmanis, īpaši sirsnīgi, visiem pieceloties kājās, tika sumināts Barontēvs utt.

Pēc nelielas atelpas svētku komitejas likvidēšanas sēde notika 1919. gada 3. oktobrī. P. Dāle ziņoja, ka prāvi izdevumi – ap 7,5 tk rubļu – bijuši par dekorācijām, toties karogi palikšot augstskolas inventārā. Honorārs solis-

tiem Adai Benefeldei un Ādolfam Kaktiņam, kā arī korim bijis 1,1 tk rubļu, rauta izdevumi – ap 12 tk rubļu. Pāri palikuši ap 2,5 tk rubļu, bet neesot vēl atalgoti tehniekie spēki.

Jā, svētkus jāprot svinēt, un tie patiešām izdevās!

ARNIS VĪKSNA,

LU Vēstures muzeja darbinieks

¹ Agronoms Paulis Lejnis (1883 – 1959), vēlāk LU profesors, pirmais LPSR ZA prezidents.

² Tag. Latvijas Nacionālās operas ēka.

³ Šo amatu ieņēma ārsts Kārlis Kasparsons (1865 – 1962), vēlāk LU Dr. honoris causa.

⁴ Pareizāk – prorektors. Šo pienākumu pildīja arhitekts Eilēns Laube (1880 – 1967), vēlāk LU profesors.

⁵ Psihologs Pāulis Dāle (1889 – 1968), vēlāk LU profesors.

⁶ 1919. gada 8. jūlijā.

⁷ Salīdzinājumam – profesora mēnešalga tolaik bija 1200 rubļu.

⁸ ASV prezidents Tomass Vudro Vilsons (1856 – 1924), Lielbritānijas kara ministrs, vēlāk premjermministrs Vinstons Čerčils (1874 – 1965), Francijas premjermministrs Žoržs Klemanso (1841 – 1929), Lielbritānijas premjermministrs Deivids Loids Džordžs (1863 – 1945).

Vācijas Akadēmiskās apmaiņas dienesta
(DAAD) stipendijas 2002./2003. m. g.

Latvijas Zinātnes padomes Zinātnes starptautiskās koordinācijas centrā ir sākusies pieteikumu pieņemšana ikgadējam Vācijas Akadēmiskās apmaiņas dienesta (DAAD) stipendiju konkursam studijām un pētnieciskā darba veikšanai 2002./2003. m. g.

DAAD stipendijas ir paredzētas visu zinātnes nozaru pārstāvjiem. Šogad iespējams pieteikties uz stipendijām šādās programmās:

- gada stipendijas augstskolu absolventiem, maģistrantūras studentiem un jaunajiem zinātniekiem;
- gada stipendijas ekonomikas studentiem;
- stipendijas zinātniska pētījuma veikšanai jaunajiem zinātniekiem;
- stipendijas ģermānistikas studentiem (semestra stipendijas; stipendijas bakalaura vai maģistra darba izstrādāšanai);
- stipendijas studijām augstskolu vasaras kursos;
- stipendijas zinātniska pētījuma veikšanai zinātņu doktoriem;

• atkārtotas stipendijas zinātniska pētījuma veikšanai;

• DAAD un SIEMENS AG stipendijas inženierzinātņu studentiem divus gadus ilgām maģistrantūras studijām.

Informāciju un pieteikuma veidlapas var saņemt LŽP Zinātnes starptautiskās koordinācijas centrā – Rīgā, Kaļķu ielā 1, 322. telpā; tālr. 7-089313; -012 vai -343. Pieņemšanas laiks: otrdien un ceturtdien no plkst. 14.00 līdz 17.00, trešdien no plkst. 9.00 līdz 12.00.

Dokumentu iesniegšanas termiņš atkarībā no izvēlētas programmas: 2001. gada 19. – 23. novembris.

MĀRA SNIKERE,
LŽP ZSKC vadītāja
e-mail: snikere@latnet.lv

Sīkāka informācija LU Ārējo Sakaru daļā, Raiņa bulv. 19, 143. telpā.

SPORTS

LU sportisti Pekinā!

Pasaules studentu spēles - universiāde - ir otrais lielākais un vērienīgākais pasākums aiz olimpiskajām spēlēm.

Šajā, XXI Universiādē Latvijas delegācijas sastāvā bija 29 dalībnieki (ieskaitot sportistus, tiesnešus un trenerus). Patīkami, ka tieši Latvijas Universitāte šoreiz bija kuplākā sastāvā - 18 dalībnieku vīriešu volejbola komanda un viens vieglatlēts. Vēl Latvijai pārstāvēja RTU vieglatlēti un viens peldētājs, LSPA vingrotāji un DPU vieglatlēti. Mūsu kaimiņi: Lietuva - 52 cilvēku sastāvā, Igaunija - 37, Moldāvija - 20 dalībnieki.

Startēja 8000 sportistu no 166 valstīm, kaut gan Starptautiskajā studentu sporta federācijā (FISU) oficiāli ir 135 valstis. Tika dota iespēja piedalīties arī tām valstīm, kuras vēl nav iestājušās FISU.

Bet, lai šim pasākumam piesaistītu vairāk valstu, nabadzīgajām valstīm tika bez maksas iedalītas četras vietas: prezidents, delegācijas vadītājs un divi sportisti: viena sieviete un viens vīrietis - jebkurā sporta veidā. Līdz ar to tika piesaistīts vairāk valstu, jo iepriekšējās spēlēs Palma de Maljorkā piedalījās sportisti no 125 valstīm. Sacensības notika 31 sporta bāzē, kuras atbilst šāda ranga sacensībām.

Latvijas delegācija vislielākos panākumus guva vieglatlētikā, kur Ē. Rags (RTU) jau otro reizi kļuva par čempionu šķēpa mešanā. Šajā sporta veidā slavējami ciniņās arī mūsējais A. Anškins, kurš izcīnīja deviņo vietu. Sudraba medaļu brīvajās kustībās ieguva Sidnejas olimpisko spēļu čempions I. Vihrovs (LSPA), bet viņa komandas kolēģis J. Saproņenko palika sestajā vietā.

Uzslavu pelnījuši arī mūsu volejbolisti, kuri 27 komandu konkurencē izcīnīja 12. vietu, jo iepriekšējā Universiādē 24 komandu konkurencē viņi palika 20. vietā. Vispirms sacensības notika apakšgrupā, kur mūsējie ar 3:0 pārspēja Austrāliju un Ruandu un ar 1:3 zaudēja Ķīnai. Nākošajā posmā atkal zaudējums Brazīlijai ar 0:3 un negaidīta uzvara ar 3:1 pār Holandi. Jāatzīmē, ka holandiešu vidējais augums bija 2,02 m. Tiesām, mūsējiem tā bija visvērtīgākā uzvara un vislabākā spēle. Es redzēju iepriekšējo maču starp Ķīnu un Holandi. Holandieši lieliski ciniņās pret Ķīnu, kaut gan zaudēja ar 1:3. Biju domājis, ka mūsējie nevarēs uzveikt šos gara auguma spēlētājus. Bet notika tā, ka mūsējie uzvarēja, un tas viņiem ļāva spēlēt par 9. - 12. vietu. Diemžēl šeit tika zaudēts spēcīgām komandām - Dienvidkorejai un Slovēkijai ar 0:3 un rezultātā - 12. vieta. Jāatzīmē, ka šajā Universiādē varēja startēt Latvijas studentu izlase, bet finansiālo apstākļu dēļ piedalījās tikai LU komanda, tāpēc izcīnītā 12. vieta ir vērtējama augstu.

Galda teniss Universiādes programmā tika iekļauts pirmo reizi. Universiādē ir pavisam desmit obligātie sporta veidi, un valsts, kura rīko sacensības, vēl var izvēlēties divus līdz trīs. Tā kā sacensības notika Ķīnā, viņi iekļāva galda tenisu. Pēc diviem gadiem Universiāde būs Korejā (Seulā), kur galda teniss nav iekļauts un diez

LU volejbolistu un galda tenisistu komanda atkāšanas parādē

vai tiks iekļauts. Ķīniešu mērķis ataisnoja līdzekļus, jo galda tenisā tika savākta pamatīga medaļu raža. No Eiropas tikai Baltkrievijas sievietes izcīnīja bronzas medaļas sieviešu dubultspēlē.

No Āfrikas kontinenta visai negaidīti bronzas medaļas ieguva Ēģiptes vīriešu komanda. Pārējās godalgas izcīnīja Āzijas valstu sportisti un, protams, visvairāk Ķīna, kuras komandas sastāvā spēlēja: vīriešiem - pasaules čempions vienspēlē un komandspēlē Vāngs Liksim, sievietēm - trīs pasaules čempionāta zelta medaļu ieguvējas komandas sacensībās un sudraba un bronzas medaļu laureātes vienspēlē.

Medaļu sadale: visas 7 zelta medaļas, kā arī 1 sudraba un 4 bronzas medaļas Ķīnai; Dienvidkorejai - 4 sudraba un 2 bronzas; Taivānai - 2 sudraba un 2 bronzas; Japānai - 2 bronzas; Ziemeļkorejai - 2 bronzas.

Komandu sacensībās sievietēm startēja 18 valstis, vīriešiem - 26 valstis, bet kopējā pārstāvniecība bija 53 valstis.

Latvijas studentu komandas sastāvā bija LU Ekonomikas un vadības fakultātes studentes A. Orlova un D. Vidruska. Šoreiz mūsējās startēja tikai vienspēlēs un sieviešu dubultspēlē. Sākumā bija plānots, ka sieviešu komandas sastāvā būs divas dalībnieces, bet, ierodoties uzzinājām, ka tomēr tika pieļautas komandas, kurās ir trīs dalībnieces. Tā mēs, Ukraina, Igaunija, Polija un Čehija pie komandu cīņas netikām pieļauti.

Pēc triju dienu gaidīšanas sākās vienspēles, un, protams, tāda līmeņa mačos mūsējās zaudēja. Katras divas spēles, kā arī dubultspēlē pēc zaudējuma ķīniešiem Latvijas spēlētājas no sacensībām izstājās.

Jāatzīmē fakts, ka šajā Universiādē pēdējo reizi spēlēja pēc vecajiem sacensību noteikumiem. Jau sākot ar 1. septembri, galda tenisā vienu setu spēlēs līdz 11 punktiem un katram spēlētājam būs divas serves. Pamatā būs no trīs uzvarētiem setiem, bet varēs arī no diviem un četriem uzvarētiem setiem.

Vēl varēja novērot, ka vairums ķīniešu un citu Āzijas valstu sportistu spēlēja eiropiešu tvērienā.

Pozitīvais ir tas, ka Ķīnas sportisti tomēr neieguva maksimālo skaitu sudraba un bronzas medaļu, jo arī citām valstīm tās bija ļoti nepieciešamas tieši galda tenisā.

Kopvērtējums graujošs (zelts, sudrabs, bronza, kopā):
Ķīnai 54 25 24 103
ASV 21 13 13 47
Krievijai 14 19 20 53
23. vietā Latvija 1 10 2

Uzreiz aiz mums Igaunija, bet Lietuva šoreiz palika bez medaļām.

Iespaidi. Jau atklāšanas ceremonija bija kaut kas vienreizējs, jo laukumā vienlaikus uzreiz piedalījās vismaz 500 dalībnieku. Daži paspēja uguņošanu vērot gan Rīgā, gan arī Pekinā. Pilns stadions cilvēku... tas bija ģenerālmēģinājums 2008. gada olimpiādei. Kā zināms, tā notiks tieši Pekinā. Atklāšanas ceremonija ilga 3,5 stundas.

Protams, šo pasākumu ar savu klātbūtni pagodināja starptautiskās Olimpiskās komitejas jaunais prezidents Žaks Rožē.

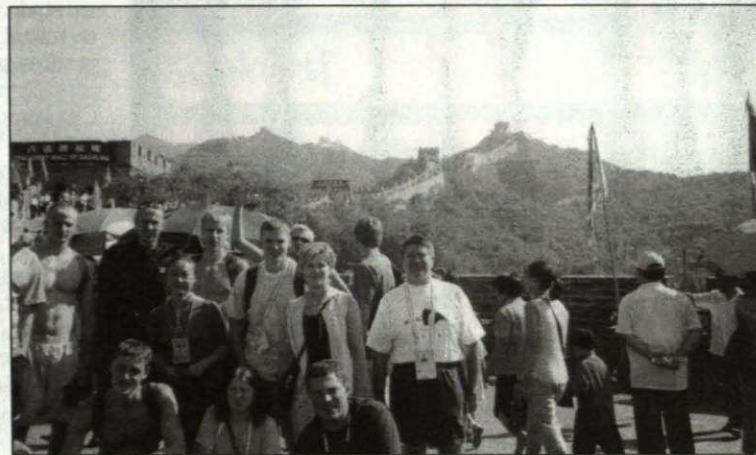
Daudzu valstu komandās bija redzami valsts izlases dalībnieki. Valstu delegāciju sastāvā bija arī augstas amatpersonas izglītībā un sportā, kā arī augsta ranga ierēdņi. Latvijas delegācijas augstākā persona bija LASS prezidents U. Švinks, kurš finansiālu apsvērumu dēļ tā arī nepalika līdz galam. Sagaidījis vēl vienu pretendentu uz medaļu Ē. Ragu, viņš varēja mierīgi doties uz Rīgu. Domāju, tas izskaidrojams ar to, ka šim pasākumam oficiāli no valsts budžeta nebija iedalīti līdzekļi. Protams, Latvijas Olimpiskās vienības sportisti šim pasākumam naudu bija iepilnojuši, un to viņi pelnīti saņēma.

Jautāju bijušo PSRS valstu treneriem, uz kādiem noteikumiem viņi te ieradusies. Izrādījās, ka Latvija bija vienīgā, kura, lai šurp nokļūtu, meklēja finansiālo palīdzību pie sponsoriem vai brauca par pašu līdzekļiem. Igaunija bija līdzīgā situācijā - 50% valsts, 50% - paši. Pārējiem - Ukrainai, Lietuvai, Krievijai, Moldāvijai, Baltkrievijai - visus izdevumus sedz valsts. Tā tam būtu jābūt. Dažām delegācijām bija paredzēta pat dienas nauda. Nerunājot nemaz par sporta formu. Protams, LU sporta centrs savām komandām formu bija sagādājis, taču vienādi formai (ja nedod citu finansiālu palīdzību) būtu jābūt visai Latvijas delegācijai. Tādi mēs esam. Pat, sameklējot līdzekļus aizbraukšanai, nevaram sagērbt delegāciju vienādās formās.

Tomēr šīs sacensības atšķiras no citām. Šeit bija jūtams kopības prin-

D. Vidruska, A. Orlova un G. Kartuzovs

Ekskursijā pie Ķīnas mūra

Raksta autors Genādijs Kartuzovs un volejbolisti iesildoties

cips. Ja bija brīvs laiks, tad galda tenisistes devās skatīties un atbalstīt volejbolistus. Tāpat volejbolisti atbrauca arī uz galda tenisa sacensībām.

Mūsu delegācijas pārstāvji vēroja arī vingrotāju startu, volejbolistiem bija lemts redzēt Ē. Raga šķēpa lidojumu, kurš atnesa viņam zelta medaļu.

Devāmies skatīties arī basketbola spēli, kurā tikās Lietuvas un Dienvidslāvijas sieviešu komandas. Protams, iespēju robežās tika vēroti finālmači volejbolā un basketbolā vīriešiem.

Man un volejbolistiem bija vienreizēja tikšanās ar pazīstamo šķēp-raižu treneri Māri Grīvu, kurš dzīvo un strādā Ventspilī. Viņš runāja no sirds un pastāstīja par saviem pārlidojumiem uz šīm sacensībām. Šī tūre bija vienreizēja, jo iznāca lidojums apkārt zemeslodei. M. Grīva dalījās trenera pieredzē un nākotnes iecerē Ventspilī atvērt internātu šķēpa metējiem.

Tika atrasts laiks apskatīt arī Ķīnas

vēsturiskās vietas. Volejbola un galda tenisistu komandas devās kopīgā ekskursijā uz Ķīnas mūri, kurš ir veselus 6000 km garš. Ir teiciens: ja neesi redzējis Ķīnas mūri, tad Ķīna neesi bijis. Tiesām, tas ir kaut kas vienreizējs un neiedomājams. Bez mums tur bija arī simtiem pašu ķīniešu. Tika apmeklēta arī aizliegta pilsēta, kur 500 gadus dzīvoja Ķīnas imperatori. Arī tur bija ko redzēt un dzirdēt.

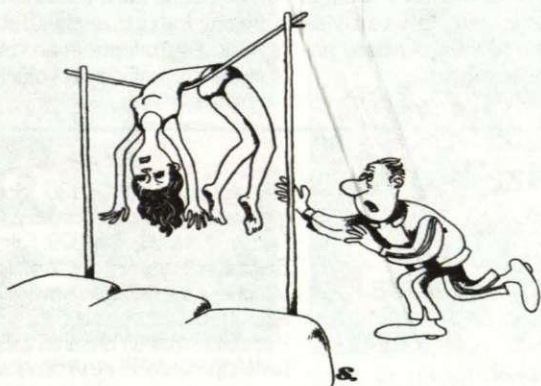
Pa grupām pabijām vasaras pili, Etnogrāfiskajā muzejā. Protams, arī turgū, kur mūsējie itin viegli mācēja nokaulēt cenas sev vajadzīgā līmenī, jo ķīniešu tirgotāji, redzot ārzemniekus, ļoti labi mācēja tirgoties.

Palikuši vēl divi gadi, tad atkal būs Universiāde, tāpēc laicīgi tai jāgatavojas gan sportiskā ziņā, gan finansiāli, jo tur būs ko redzēt un gūt.

GENĀDIJS KARTUZOVS,
LU lektors, galda tenisa treneris

Aicinām uz LU Futbola dienu

Visi skriet un vārtos sist gribētāji, tiek aicināti uz kārtējo LU Futbola dienu, kura notiks 25. un 26. septembrī pl. 16 Tālvaiža ielā 1b (Teikā, pie LU slēpju bāzes) Pieteikšanās īsi pirms sacensību sākuma. Komandā 7 dalībnieki un spēles laiks 2 x 8 minūtes.

Mērosimies spēkiem LU Fiziskās aktivitātes dienā

27. septembrī pl. 16.30 mērosimies spēkiem LU Fiziskās aktivitātes dienā. Notikuma vieta - Kr. Barona iela 116a (LU stadions). Programmā daudzas un arī

labas aktivitātes - atspoles skrējieni (4x10 m), tālākšana no vietas pa pāriem, lodes mešana, 50 m šķēršļu skrējieni, pretstafete ar pildbumbas pārnesanu un sporta soļošanas stafete. Līdzī nepamams patīkams un veselīgs noskaņojums. Visvieglākā aizkļūšana līdz notikuma vietai ar 6. tramvaju.

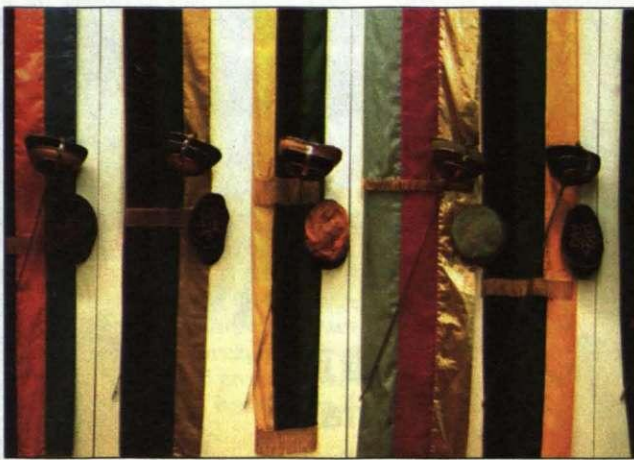
Ja Tu vēlies interesanti pavadīt studiju gadus, zilonis uz auss nav uzkāpis, un dziedamā rīkle Tev ir, nāc uz **jauniešu kamerkori "Vecrīga"!** Mēģinājumi notiek otrdienās un ceturtdienās plkst. 19.00, klubā "Vecrīga", Vāļņu ielā 32. Tusiņi - pēc vienošanās. Ja gribi zināt ko vairāk, paskaties <http://vecriga.from.lv>

LU - 82

LU Vēstures muzeja stāsts par izstādi "Korporāciju gadsimts"

◀ 4. lpp.

Brīvmūrnieku ietekmē XIX gadsimta sākumā izveidojās studentu korporācijas mūsdienu izpratnē, pārņemot no nācijām un novadniecībām savus ģeogrāfiskos nosaukumus, krāsu nozīmju nēsāšanu un ieroču cienišanu (krāsu lentu pār labo plecu uz kreiso pusi ir agrākās zobena siksnas pēctece), no bursas – buršu apzīmējumu krāsnešiem jeb tautiešiem (korporācijā uzņemtajiem vecāko kursu studentiem pretstatā

fukšiem). Fuksis (laikam no vācu val. Fex vai Feux – jokdaris) ir studentu korporācijā jaunākais, nepilntiesīgais loceklis pretstatā buršam – tautiešam. Fuksim jeb zēnam, kā jau māceklim, bija dots laiks, lai apgūtu korporācijas goda, tikumības un paklausības (buršiem) noteikumus. Fukšus mēdza arī izjokot, tāpēc viņiem bija jābūt attāpīgiem un viltīgiem kā lapsām. Ne velti latviešu studentu korporācijas Fratemitas Lataviensis pašreizējā konventa dzīvokļa nama Rīgā, Atgriežu ielā fasādi rotā skulptūra "Lapsa students". Šo ēku 1911. gadā sev uzcēla vācu studentu korporācija Concordia Rigensis. No brīvmūrniekiem studentu korporācijas ir pārņēmušas savas dzīves neizpaušanu, sviniģus ceremoniālus, iekšējās kārtības noteikumus jeb komānus un t. s. cirķeli, kurā ietverts katrai korporācijai atbilstošs izteiciens. Parasti cirķelis satur burtus V, C, F (latv. val. – vivat, crescat, floreat – lai dzīvo, aug, zied) un attiecīgās korporācijas nosaukuma pirmo burtu. Trikolors (trīs krāsu nēsāšana) daļēji ir radies lielās franču revolūcijas ietekmē.

Tagadējās Igaunijas teritorijā XVII un XVIII gadsimta sākumā Tērbatas (Tartu) universitātē (TU) pirmās studentu organizācijas bija nācijas jeb nacionālās kolēģijas. XIX gadsimta sākumā TU ieviesās arī novadpētniecības, it sevišķi 1815. gadā Vācijā nodibinātā vispārējā buršu apvienība. Saite, kas no Rietumeiropas iet cauri gadsimtiem un ir pakļauta arī gadsimtu veidojumiem, noved

mūs XIX gadsimta sākumā Tērbatā (sauktā arī par Mētraiņi, pateicoties pilsētu šķērsojošajai Emajegi jeb Mētras upei) un tā pašā gadsimta otrā pusē Rīgā. Šinīs divās augstskolu pilsētās arī izveidojās tā struktūra, uz kuru pamatojas visa mūsu tagadējā korporāciju dzīve un kopējā darbība. Nacionālu raksturu korporācijas ieguva pēc 1870. gada 19. februāra, kad Tērbatā nodibinājās pirmā un visvecākā latviešu studentu korporācija Lettonia. Tā turpina savu darbību arī mūsdienās.

Līdz ar Rīgas Politehnikuma (kopš 1896. gada Rīgas Politehniskā institūta - RPI) nodibināšanu 1862. gadā sirmā Rīga pirmo reizi savā mūžā kļuva par augstskolu pilsētu, kurā ienāca nekad agrāk nebijušas studentu dzīves tradīcijas (arī studentu korporācijas). Studijas augstskolā vienmēr ir iezīmīgas ne tikai ar zinību apgūšanu, kas, protams, ir pats galvenais un svarīgākais šajā laikā, bet arī ar daudziem citiem notikumiem ārpus nopietnās un reizēm vienmūļās akadēmiskās dzīves. Tāpēc jau arī studentiem laika ritējumā ir izveidojušās daudzas tradīcijas, ierāžas, ticējumi, gan pozitīvi, gan (diemžēl) arī negatīvi vērtējami. Līdz pat šai dienai studenti dara gan atļautas, gan neatļautas (drīzāk pārgalvīgas un trakulīgas) lietas. Kad tad lai to visu dara un spēj, ja ne "zaļās" jaunības gados? Par korporācijas komāna noteikumu regulāru pārkāpšanu studentu varēja izslēgt no korporācijas uz visu mūžu. Cita korporācija šo "izstumto" studentu savās rindās nekad neuzņēma. Viņš varēja papildināt to studentu pulku, kuri neiesaistījās vai vispār nevēlējās iesaistīties korporācijās. Korporanti šos neorganizētos studentus sauca par mežoniem (vilderiem). Mazāku nedarbu dēļ students varēja nokļūt karcerī, lai izciestu sodu. No 1875. gada līdz šai dienai kā unikāls XIX gadsimta studentu sadzīves liecinieks ir saglabājis kādreizējā RPI karceris. Tas mūsdienās ir apskatāms Rīgā, Raiņa bulvārī 19, apmeklējot Latvijas Universitātes (LU) Vēstures muzeju. Vecajā RPI sevišķi spilgti izpaudās studentu korporāciju nacionālais raksturs, jo pastāvēja vācu (Fratemitas Baltica, Concordia Rigensis un Rubonia), poļu (Arconia, Veletia), krievu (Fratemitas Arctica), latviešu (Selonija, Talavija) un igauņu studentu korporācija (Vironia). No visām minētajām RPI studentu korporācijām mūsdienās Latvijā darbojas Fratemitas Arctica, Selonija un Talavija. Jāpiebilst, ka korp! Fratemitas Arctica, dibināta 1880. gada 7. novembrī, ir vecākā no visām krievu studentu korporācijām. Lai gan tā ir krievu studentu korporācija, tajā ir arī latvieši, vācieši un poļi, kuriem tuva krievu kultūra. Fratemitas Arctica vienmēr ir bijusi un ir apolītiska organizācija, kuras mērķis – audzināt savus locekļus buršu savstarpējā draudzībā, akadēmiskās tradīcijas, atsevišķu tautību savstarpējā saprašanās un cieņas garā. Izstādē var apskatīt šīs korporācijas vēstures grāmatu jeb "Bibeli", kas sastādīta filistra (vāc. Philister, ebrj. Plischthi – studentu korporācijas vecbiedrs, augstskolu beidzis loceklis) V. Rudakova vadībā. 1927. gada izdotajā korp! Fratemitas Arctica kantu (lat. cantus – dziesmas, ko dziedāja bez instrumentāla pavadījuma) grāmatā ir saglabājušies krievu rakstnieka I. Bušina (1870 – 1953) un operdziedātāja F. Šalajina (1873 – 1938) atstātie autogrāfi. Izstādē var apskatīt arī korp! Fratemitas Arctica parādes krāsu papieri (vācu - Rapier, fr. – rapière – speciāls studentu menzūru un paukošanas vingrinājumu cērtamais ierocis, kas parādījās lietošanā XVIII gadsimta sākumā), burša trīs krāsu deķeli (korporanta galvas sega), prezidija (latv. praesidium – korporācijas vadības personāla) trīs krāsu (melns – zelts – sarkans) šarfu (platu plecu lentu, sānos sasienu), pulksteņa bircipeli (kareklis, kas rotā pulksteņa ķēdi), kā arī trīs krāsu un dažāda platuma plecu lentas, kas paredzētas nēsāšanai šādos gadījumos:

- 1) komerša (fr. commerce, lat. commercium) jeb sviniģu studentu korporāciju svētku laikā – 3 cm plata lentā;
- 2) ikdienā – 1,8 cm plata lentā;
- 3) pie smokinga (angl. smoking-jacket, latv. smēķētāju svārki, kurus lieto nelielā sabiedrībā un deļai) – 0,8 cm plata lentā;
- 4) pie frakas (fr. frac – vīriešu viesību uzvalks) – 0,5 cm plata lentā. Kā liecina vēsture, studentu korporācijas un to tradīcijas ir ļoti dzīvotspējīgas, jo tās nav pazudušas karu, revolūciju vai citu krasu sabiedrības dzīves pārmaiņu laikā.

(Nobeigums sekos)

LU Vēsture muzeja vadītāja
IRĒNA ONDZULE

P. S. Izstāde "Korporāciju gadsimts" ir apskatāma LU Vēstures muzejā, Rīgā, Raiņa bulvārī 19 no 2001. gada 6. jūlija līdz 2001. gada 1. oktobrim. Ekskursijas obligāti jāpiesaka vismaz nedēļu iepriekš pa tālr.: 7-034566.

Izstādi līdz šim jau ir apmeklējuši 1816 cilvēki, kuru vidū ir 38. Baltijas Tautu Komerša viesi, Otrā pasaules latviešu zinātnieku kongresa dalībnieki, Rīgas 800 gadu jubilejas svētku ciemiņi un LU fakultāšu organizēto starptautisko konferenču dalībnieki. Sakarā ar to, ka vēl daudzi ir izteikuši vēlēšanos minēto izstādi apskatīt, latviešu studentu un studenšu korporāciju vadība tiks lūgta atļaut pagarināt izstādes darba laiku līdz 1. novembrim.

AVĪZEI BŪS 80

Revolūcija avīzes paspārnē

Turpinot stāstu par LU presi 80 gadu garumā, sāksim ar jaunākajiem laikiem. Nolemām lūgt uzrakstīt par sevi un laikrakstu tos darbiniekus, kas strādāja redakcijā 90. gados. Šoreiz vārdu došam kādreizējai korespondentei INESEI VOIKAI.

INESE VOIKA,
ŽURNĀLISTE,
Sabiedrības par
atklātību – Delna
valdes priekšsēdētāja

- Vai Jūs negribat iepazīties ar Tautas frontes jaunākajiem lēmumiem? – es vaicāju.

- Mēs labāk gribētu iepazīties ar jums! – atbildēja no mikroautobusa tumsas izlēcies bārdains vīrs.

Bija 1991. gada janvāra barikāžu laiks, un Universitātes Avīze bija kļuvusi par mūsu štābu nakts dežūrām, izdalot dažādu informāciju. Mēs tur ēdām un gulējām, dodot pajumti arvien jauniem aktīvistiem, kuri ietinušies guļammaisos vai tāpat sakrita pa redakcijas plašo telpu.

Tajā laikā bieži pat nevajadzēja iziet no Raiņa bulvāra 19 mājas, lai justu revolūcijas elpu. Kad augusta puča laikā tika ieņemti radio un TV ēkas, darbinieki pulcējās Lielajā aulā, lai spriestu par nākotni. Gaitenā gan gadījās sastapt skeptiķus, kuri no sapulces bija izgājuši – par daudz patosa, varoņu meklēšanas un par maz konstruktivitātes viņi tur saskatīja. Savukārt 21. augustā no gaitenā stāigājošajiem varēja uzzināt svaigākās ziņas par Saeimu un tankiem Doma laukumā. Pēdējais pretī nāca Informācijas centra vadītājs Jānis Stonis un vēstīja, ka pēc ilgjiem ķīvīņiem neatkarības deklarācija pieņemta. Nospējamies, ka tanki palīdzēja mobilizēties, un nenojautām, ka no tās dienas sākam dzīvot jaunā valstī.

Ar avīzes starpniecību es jau līdz tam biju piedzīvojuši vairākas mazas revolūcijas. Pirmā bija 80. gadu beigās, kad 2. kursā nonācu redakcijā. Avīzei bija redaktors, kurš reti parādījās un vēl mazāk strādāja. Tipiska situācija padomju laika priekšniekiem. Redakcijas pieci darbinieki, starp viņiem Ainis Saulītis vēlāk Vakara Ziņu redaktors, Iveta Mediņa, tagad - radio "Brīvā Eiropa", sacēlās, un izvēlējās Ilzi Brinkmani par jaunās dzīves sācēju. Tā es iemācījās, ka, protestējot pret veco kārtību, jāspēj pašam uzņemties atbildību.

Otrā revolūcija bija pāriešana no rakstammašīnām un lietās metāldrukā maketa uz datortehniku. Mazais Makintošs ienesa redakcijas dzīvē darvien vairāk cilvēku, kuri nebija tieši saistīti ar žurnālistiku – pat šobrīdējais LETAS direktors Mārtiņš Barkāns, būdams ekonomikas students, maketēja mūsu avīzi.

Universitātes Avīze ir bijusi mana lielākā studentu dzīve. UA atradās Fizmatu fakultātes telpās, fizmatiem bija vētrains studentu dzīve. Tad, kad UA pārcēlās no trešā stāva uz pirmo, redakcija bija blakus arī fizmatu nerimstošas enerģijas pilnam kantorim – Universitātes Ekoloģijas centram. Turpat bija arī Universitātes Tūristu klubs. Jauniem cilvēkiem vajag tādas vietas, kurās nedzen ārā, kur cilvēki nāk, iet, spriež. Lēnām brieda nākamā revolūcija, kas jau attiecās uz mani pašu – kurb doties tālāk no siltās studentu vides. Pēc pasaules apceļošanas apstājos pie pētnieciskās žurnālistikas NIP biroja.

Vienmēr ir bijušas karstas diskusijas, kādam būt Universitātes avīzes saturam un būtībai. Tagad, vadot sabiedrisku organizāciju, es redzu, ka arī Universitātes presi varētu būt nopietna sargsuņa vieta – uzraudzīt to, lai Universitātē netiktu nelikumīgi tērēta nauda, vai bez studentu ziņas pieņemti nopietni lēmumi. Avīze ir studentu acis un ausis, ne tikai par izklaides iespējām. Universitātes vadība, protams, maksā lai avīze iznāktu, taču tikai brīva prese var uzraudzīt lietas tik lielā saimniecībā kā Universitātē. Mācoties pētniecisko žurnālistiku, katru gadu pāris studentu izvēlas pētīt studiju maksas izlietošanu un citas ar Universitāti saistītas lietas, jo viņiem tas šķiet svarīgi, taču arī rada vai nu neskaidrību, vai neuzticību.

Tā kā gribu novēlēt, lai ar katru nākamā gadu UA publicētu materiālus, kuru tēmas būtu tik nozīmīgas, ka tās uzķertu arī pārējie Latvijas mediji. Bet – lai arī UA vienmēr būtu vieta, kur satikties studentiem no visām nozarēm un iepazīt lielo dzīvi, ar visām turpmākām revolūcijām.

"Universitātes Avīze"

(Iznāk katru otro otrdienu)

Redaktore ILZE BRINKMANE
Tekstus rediģē IEVA JASINSKA un GINTA LEIKARTE
Fotogrāfs TOMS GRINBERGS
Tekstus ievada BRIGITA KERSTENA
Datorsalikumu veido GUNTARS STEPĀNS

Adrese: Raiņa bulv. 19, 136. telpa, Rīga, LV-1586

(pastkastīte atrodas LU kancelejā)

Tālruni: 7034328, 7034329; Fakss un aut. atb. 7034330

Elektroniskais pasts: luua@lanet.lv

Mājas lapa Internetā: http://www.lanet.lv/~luua

Reģistrācijas apliecība Nr. 535.

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauc uz "UA" obligāti.

Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar rakstu autoru viedokli.